

Jó Titás

2015. XII. 10.

69. évf., 38. szám

** A szavak hálójában – Szőke Rebeka Kishegyesről*

** Luca-napi hiedelmek és szokások*

** Olvass és írd Anne Frankkal!*

A szavak hálójában

Talán túlzás **Szőke Rebekáról** azt hinni, hogy a szavak hálójában él, ám udvarnoki szavalóversenyünkön – amikor lélekbemerkolónan előadta *Csík Mónika Rebeka lázadása* című versét – ezt a benyomást keltette. Az is lehet, hogy „udvarnoki szerelése” – melyről a címdalton meggyőződhetek – ébresztette fel bennünk a gondolatot, hogy a kishegyesi lány valamilyen hálóba került, talán épp a szavak hálójába.

A gyanú annál inkább fennáll, minthogy a most hetedik esztendő Rebeka harmadikos kora óta szaval. Annak idején az Anyám tyúkjával kezdte. Ma is kedves számára ez az egyszerű, sokak által ismert Petőfi-vers.

A *kishegyesi Ady Endre Kísérleti Általános Iskola* tanulója, aki a Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete berkeiben csiszolja képességeit a versmondás területén. Évről évre részt vesz a Szép Szó Táborban, ahol Vajdaság versmondásra hajló általános iskolásai szinte rendre megfordulnak. Azt mondják sokan, kihagyhatatlan. Megkapják azt a törődést és kedvességet, amivel máshol nem igazán találkozik az ember. Mindezt úgy, hogy a társaság és a foglalkozások is kiválóak. Ott igyekeznek egészében átláttatni velük az előadó-művészet lényegét, széles körű tudást beléjük plántálni, a fantáziájukat beindítani.

Játékosan, de mégis komolyan vezetik őket, úgy, hogy szinte észre sem vesszük. Majd a tábor végére a „káoszról” mégis megszületik egy előadás...

Így tényleg nem kell csodálkozni azon, hogy a legtöbben évről évre visszajárnak a táborba. Rebeka udvarnoki versenyünkre is visszajár. Az ott előadott vers megmunkálása nyáron, a Kátai-tanyán kezdődött. A táborozás egy hete alatt ízeire szedik a költeményt, majd *Molnár Krekity Olgával* tanév közben finomítják. Így a verseny előtt már koránt sincs túl nagy hajtás, de az izgalom azért megvan. Rebekának az idén nem sikerült díjat szereznie Udvarnokon, de volt már alkalma megérezni a „dobogós helyezés” édes ízét.

Mint mondja, szereti csinálni. Szereti a verseket. Hogy miért? Azt nehéz megfogalmazni. Ugyanis tanítómestere, Olga, azt állítja, hogy akkor érik be igazán a versmondó, ha minden egyes elsajátított alkotásból valamit a magáévá tesz, meg tudja mondani, mit adott neki a költemény. Valószínűleg így van Rebeka esetében is, csak épp még nem tudja szavakba, mondatokba önteni az érzéseit. Mert a szavak bonyolultak, de aki a hálójukba esik, az onnan nehezen szabadul. Különösen, ha nem is akar.

Nagy Magdolna

A Szép Szó Táborban nemcsak formálódnak, érlelődnek a vajdasági versmondók, hanem megismerik a hasonló érdeklődésűeket is – felvételünk az idei nyári táborozás alkalmával készült, Rebeka balról látható

A jövő héten dupla szám

Tekintettel arra, hogy december 23-án befejeződik az első félév a 2015/16-os tanévben, a téli szünet előtti utolsó megjelenésünket kénytelenek voltunk a jövő hétre időzíteni. Szokásunkhoz híven sok olvasnivalóval, szórakoztató és okító cikkkel, beszámolóval, képpel, fejtörővel fogunk szolgálni, még hozzá dupla terjedelemben. Bízunk benne, hogy lapunk segít az ünnepre való gördülékeny ráhangolódásban, de a téli szünet tartalmasabb eltöltésében is.

Félév előtti, karácsonyi-szilveszteri duplaszámunk tehát december 17-én jelenik meg, ára 100 dinár.

Mentovics Éva

Luca, Luca, december...

Luca, Luca, december,
vessen ráncot a pendely!
Koppanjon a csizmad sarka,
tele legyen majd a kamra!
Eresz alatt költsön fecske,
boldog legyen a menyecske!
Pördüljön a szoknya fodra,
sose legyen pénzre gondja!
Sárguljon a búzatábla,
kalács keljen majd a tálba!
Szalmát rejtse majd a pajta,
görbüljön a koca farka!
Luca, Luca, kitty-kotty, kitty-kotty,
tojást tojjon minden tüköd!
Csorduljon a tőkéd leve,
minden hordód legyen tele!
Jó az Isten, hidd el, jót ad,
keljen sok-sok szárnyas jószág!
Babba teljen a talicska,
jól tejeljen majd a Riska!
Sparhelteden főjön lencse,
legyen társad a szerencse!
Újuljon a vályogtornác,
rúdon lógjon száz szál kolbász!
Luca, Luca tizenhárom,
kedves gazda, Isten áldjon!
Spájdod legyen mindig tele,
szerencse is férjen bele!

Gabrić Tímea,
2. osztály, J. J. Zmaj iskola,
Szabadka

Olvasási élményekkel gazdagabban

A Gion Nándor Olvasási Verseny hatodik vajdasági döntője Újvidéken

A zújvidéki Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete 2011 nyarán rendezte meg az első olvasótábort. Azóta több nemzedék vett részt az olvasási versenyen, sőt középiskolásként is megmaradhat a folyamosság, mivel középiskolásoknak is szerveznek vajdasági magyar olvasási versenyt. Az Apáczai Diákotthont már régen kinőtte a rendezvény, mivel akkora az érdeklődés, hogy több tanteremben lehet csak lebonyolítani a versenyt, több felügyelő és javítást vállaló tanár segítségével.

2015. november 28-án, szombaton az újvidéki Nikola Tesla Általános Iskolában rendezték meg az idei olvasási verseny vajdasági döntőjét. 2011 óta ez volt a hatodik döntő. A verseny főszervezője **Aladics Kollár Mária** volt.

Az ötödikesek és hatodikosok korcsoportjában az eredmény a következőképpen alakult.

I. hely

Temerin (Zsarko Katarina, Hoffman Evelin és Kalácska Réka – Gergely Gizella tanárnő tanítványai).

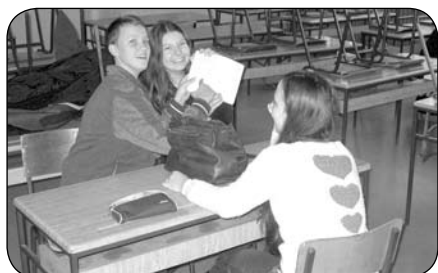
II. hely

Kúla (Kovács Alex, Gonczlik Tímea, Vujmilovity Teodóra – Lackó Anita tanárnő tanítványai).

III. hely

Ürményháza (Szokola-Simon Blanka, Bara Csilla, Gyokity Anasztázia, Rákity Döme Domini – Viola Lujza tanárnő tanítványai).

Ebben a korcsoportban versenyeztek még a következő diákok is.

Ada: Kocsis Zsanett, Kazinczy Beáta, Gordos Ágnes.

Doroszló: Hegybeli Noémi, Orsovai Hedvig, Huszár Andrea Marina.

Óbecse: Csizmár Enikő, Elek Nikoletta, Dudás Karolina.

Szenttamás: Kiss Orsolya, Móricz Mirella, Bezeg Andrea.

Temerin: Tót Mariann, Vécsi Stella, Magyar Mercédesz, Bányai Dzsasztina, Bollók Daniella, Erős Henrietta.

Topolya: Kubik Dóra, Forró Márta, Francia Flavia.

Torda: Kószó Alisza, Kószó Karina, Oláh Bálint.

Zentagunaras: Cserevics Skolasztika, Forgó Loretta, Szőke Szintia.

A hetedikesek és nyolcadikosok korcsoportjában a helyezések a következőképpen alakultak:

I. hely

Magyarcsernye (Megyeri Milica, Orosz Nikoletta, Vajda Livia – Lőrinc Natália tanárnő tanítványai).

Zentagunaras (Mándity Blanka, Fekecs Erzsike, Csizik Dorottya – Nagy Bozsik Angéla tanárnő tanítványai).

II. hely

Mohol (Mihályi Zselyke, Sztári Beáta, Túri Krisztina – Vámos Andrea tanárnő tanítványai).

III. hely

Ürményháza (Bíró Barbara, Móric Dávid, Móric Tina – Viola Lujza tanárnő tanítványai).

Díjkiosztás

Péterréve (Gajdos Flóra, Lengyel Zsanett, Magó Annabella – Szollár Anna tanárnő tanítványai).

Ebben a korcsoportban versenyeztek még az alábbi diákok.

Ada: Pálfi Paula, Varsi Anett, Budai Emese, Gordos Bence, Gordos Máté, Apró Noémi.

Doroszló: Balla Réka, Kocsis Edvin, Pauzart Dávid.

Kúla: Szabó Blanka, Farkas Nikolett, Nagy Kriszítina.

Szabadka: Bacslia Berta Heléna, Bacslia Albert, Sarnyai Karolina.

Szenttamás: Hodonicki Márk, Molnár Zsolt, Blazsanyik Zsaklina.

Székelykeve: Dani Martina, Pirkov Emma, Sebestény Laura.

Temerin: Szakács Emma, Sziveri Éva, Zélicity Karolina, Nagy Ákos, Varga Hajnalka, Balázs Petra, Bartok Beatrix, Bohócki Martina, Fekete Léna.

Topolya: Győri László, Dognár Brigitta, Uzelac Alekszandra.

Zentagunaras: Nagy Lehel, Pasza Alen, Kovács Bálint.

A verseny csapatverseny, egy csapat három főből állt. Ezáltal egy csapat 3-3-3 könyvért volt felelős. A csapat minden tagjának el kellett olvasnia egy Gion-művet is, az idén a kiscsoport a Sortúz egy fekete bivalyért regényt olvasta, a nagycsoport pedig az Angyali vigasság című művet.

Minden versenyző és tanár könyvjutalommal és oklevéllel tért haza. A legjobbak egyhetes ingyenes balatoni nyaralást nyertek, a második és harmadik helyezettek pedig egyhetes ingyenes újvidéki irodalmi tábor.

Legközelebb 2016 őszén lesz megint olvasási verseny.

Hogy milyen műveket kell elolvasni a legközelebbi versenyre? 2016 májusában megtalálható a legfrissebb könyvlistát a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének honlapján, illetve a 2016 júniusában, a Jó Pajtás tanévzáró számában.

Brindza Ildikó

Fotó: Kraszuljak Zsolt

Valóságos népünnepély volt Óbecsén a kultúrkör környékén: a sátor alatt sült, s fogyott is a kürtös kalács. November 27-én és 28-án tartották meg ugyanis a XII. Ricsaj népművészeti találkozót a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör színháztermében.

Három órától fölléptek az idei Kózetánc legjobbjai: az óbecseiek mellett ott ropták a táncot a topolyaiak, a szabadkaiak, a kelebiaiak, s vendégszerepeltek egriek is.

Mikor vége lett a föllépéseknek, a szereplők kedvükre vásárolhattak a vásárban. A találkozó keretében ugyanis kirakodóvásárt is rendeztek a szervezők. A gazdag kínálatból mindenki kedvére válogathatott. A gyöngyből készült nyakékeknek, karcsatoknak, fülbevalóknak volt a legnagyobb keletjük, de a kézzel festett üvegpopoharak, csészék, dísztányérok, vázák, a fából faragott ízléses tárgyak, nyakékek is szép számmal fogytak. A Viselet sarokban táncruhákat is lehetőség volt felpróbálni, és öt perc erejéig mindenki néptáncosnak érezhette magát. Az egyik asztalnál a fafaragást is kipróbálhatta, akinek kedve támadt hozzá, a másíknál gyöngyöt lehetett fűzni, vagy dísz tárgyakat festeni. Végezetül a vállalkozó szelleműek új táncokat tanulhattak a színpadon.

Az esti programban az idősebb korosztályhoz tartozó népi táncgyűttesek léptek fel, majd a táncházban tovább folytatódott a mulatság. A talpalávalót a Fölszállt a páva elnevezésű népzenei vetélkedőn kiválóan szerepelt óbecsei Fokos zenekar szolgáltatva.

– A találkozó célja, hogy alkalmat adjon a gyermekcsoportoknak a szereplésre, az ismerkedésre és a tanulásra, és betekintést nyújtson őseink hagyományaiiba, életmódjába. A többi gyermekfesztivállal ellentétben ez a találkozó nem versenyjellegű – hangsúlyozta **Cseszák Balázs** néptáncos, néptáncoktató, a rendezvény szervezője, miután lefényképeztem a családjával.

Koncz Erzsébet

Balázs és családja

A Viselet sarokban akár népviseletbe is öltözhetek a lányok

Néptánc kézművességgel és nagy-nagy ricsajjal

Valóságos népünnepélyé vált a XII. Ricsaj népművészeti találkozó az óbecsei kultúrkörben

Nagy tapsot kaptak a topolyai néptáncosok

Petrence

A szabadkaiak látványos fellépése

A gyöngynek volt a legnagyobb keletje

A fafaragásba is bele lehetett kóstolni

Luca-napi hiedelmek és szokások

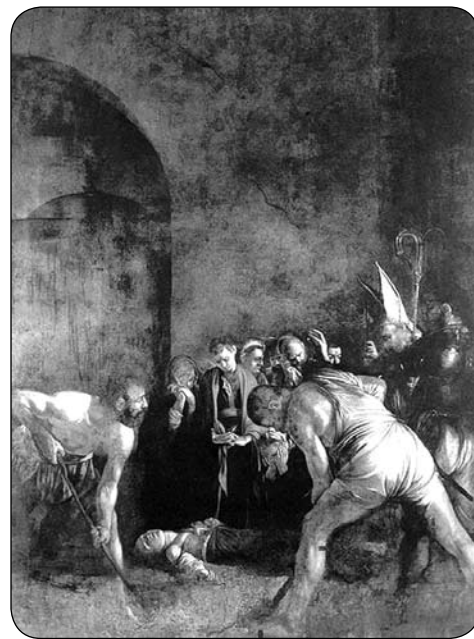
Szinte egész Európában nevezetes nap december 13-a, amikor Szent Lúciára, Lucára emlékezünk. A Gergely naptár bevezetésével 1582-től Luca napjára esett az év leghosszabb éjszakája, éppen ezért a hiedelem a gonosz erőkhöz kapcsolta. Kevés olyan jeles nap van, amelyhez annyi szokás, hiedelem, jóslás, tiltás kapcsolódna, mint ehhez a naphoz. A néphit kétféle Lucát ismer: a jószágost és a boszorkányost – ez utóbbi terjedt el a néphagyományban. Lássuk hát, miért is ez az adventi, a karácsonyi ünnepre való készülődés időszakának egy legizgalmasabb napja!

Szent Lúcia vagy Luca valójában a keresztények által az 5. század óta tisztelt **vértanú, aki keresztény hitre tért, és hitének megőrzéséért mártírhalt.** A legenda szerint előkelő siracusai (Szicília) családból származott. Amikor édesanyja súlyos beteg lett, elzarándokolt vele Szent Ágota sírjához Cataniába, hogy ott fohászkodjanak. Anyja gyógyulása után **álmában**

megjelent Szent Ágota, aki hűgának nevezte őt, és elmondta neki, hogy saját hitével is meg tudta volna gyógyítani anyját. Megígérte Lúciának, hogy szüzessége és szeretete jutalmaként Isten nagy dicsőségben fogja részesíteni Siracusa városát. Lúcia kérésére anyja megígérte neki, hogy nem fogják férjhez adni, és hozománya fölött tetszés szerint rendelkezhet. Lúcia szétosztotta vagyonát a szegények között.

A vőlegényének kiszemelt ifjú ezt rossz szemmel nézte, és amikor ráébredt, hogy elesett a házasságtól is, a hozománytól is, bosszúból bíróság elé hurcolta Lúciát. Paschasius bíró először arra utasította a leányt, hogy mutasson be áldozatot a pogány isteneknek, de ő ezt megtagadta. Ezután prostitúcióra akarta kényszeríteni, de a Szentlélek olyan nehézzé tette a testét, hogy nem tudták elmozdítani helyéről.

Végül **kegyetlen kínzások után a bíró halálra ítélte** a leányt. Miután a torkába kardot döftek, nem halt meg azonnal, s csak akkor lehelte ki lelkét, miután egy

Lúcia legendája sok művészt megihletett, Caravaggio is megfestette temetését

paptól megkapta az utolsó kenetet. Mártírhála 304 körül következett be, emléknapja december 13-a. Lúcia a középkorban közkedvelt szent volt, legendája több művészt megihletett. Az egyik leghíresebb Caravaggio Szent Lúcia temetése című képe.

Lúcia a védőszentje a szembetegségben szenvedőknek és vakoknak (a Lúcia név a lux = fény szóból származik), a bűnbánó utcanőknek, valamint a hegyes számmakkal dolgozóknak.

Lucia napján a múltban tüzeket gyújtottak a hegyeken, tűzkarikákat görgettek le a hegyoldalakon, hogy a lángok az év legrövidebb napján (a Gergely naptár óta a legrövidebb nap dec. 21-e) elűzzék a sötétséget.

Karácsonyig elkészül a lucaszék

A számtalan Luca-napi szokás közül a legismertebb a lucaszék készítése. A babonás hiedelem szerint, aki karácsony éjjelén feláll rá, az meglátja a falu boszorkányait. A lucaszéket kilencféle fából kellett készíteni, de miután elkészült és megcsodálták, el kellett égetni. A néprajzi gyűjteményekben ezért csak kevés található belőle.

A Luca-kalendárium szerint a Luca-nap és karácsony közötti 12 nap időjárását jól meg kell figyelni, mert az a következő 12 hónap időjárását jellemzi. Szokás volt, hogy

A Luca-napi gombócokból a jövődéli neve került ki

a lányok ezen a napon 12 gombócot főttek, mindegyikbe egy férfi nevét rejtették. Amelyik gombóc legelőször a víz felszínére jött, megmondta, ki lesz a férjük. A „férjtalálós” szokásnak más változatai is voltak. Ezen a napon – akárcsak december 4-én, Borbála napján – ágakat tettek vízzel telt edénybe, hogy karácsonyig kizöldüljenek. Luca napján búzát kell ültetni, hogy karácsonyig kizöldelljen.

Búzát kell ültetni 13-án

Tudtad-e?

Magyarországon, főként a Dunántúlon volt szokás a világító **Luca-tők készítés.** Luca napján szemeket, orrot és vigyorgó száját faragtak a kivált sütőtökökbe, majd a házak ablakai elé tették, és azzal ijesztgették egymást. Az ijesztő hatás kedvéért sötétedéskor égő gyertyát tettek a Luca-tők belsejébe.

Érdekes, hogy az angolszász területről ismert, száj-, orr- és szemnyílással ellátott világító sütőtök – melyet Halloween ünnepkor készítenek –, magyar területen is ismert volt, csak másként hívták, és más napon gyakorolták a szokást.

Olvass és írj Anne Frankkal

Interaktív kiállítás nyílt Szabadkán az olvasás és írás népszerűsítésére

Olvass és írj Anne Frankkal! címmel ismeretterjesztő vándorkiállítás nyílt november végén a Szabadkai Városi Könyvtár olvasótermében. Az amszterdami Anne Frank Ház ismeretterjesztő kiállításának célja, hogy az író kamaszlány lelkesítő példája közelebb vigye a gyerekeket az olvasás és az írás szeretetéhez. Anne Frank a holokauszt hatmillió áldozatának egyike, világhírűvé vált naplója, melyet 13 évesen kezdett el írni, a korszak egyik legmegdöbbentőbb alkotása, amely valós képet fest a történelem egyik kegyetlen időszakáról.

Az Olvass és írj Anne Frankkal! kiállítás az Emlékezés napjai projektum része, melyet a Terraforming, a Szerb Nemzeti Könyvtár és az amszterdami Anne Frank Ház szervez a holokausztra emlékezés jegyében. A kiállításon feladatok és gyakorlatok végzése során megismerkedhetünk a fiatal lány személyiségével, olvasmányaival, bánataival és örömeivel, családjá és önmaga tragikus történetével. Anne történetének megismerésével könnyebben felismerhetjük a diszkrimináció és a kirekesztés veszélyeit, többet megtudhatunk az emberi jogokról, megtanuljuk értékelni a demokráciát, és egy befogadó, toleráns multikulturális társadalom előnyeit.

A kiállítás december 18-áig várja a látogatókat. Az iskolai csoportokat előzetes jelentkezés alapján fogadják. Jelentkezni a következő telefonszámokon lehet: 024/553-115, 063/11-60-941.

V. Zs. Zs.

LELKIZZÜNK!

Miért hallgatjuk el az iskolai erőszakot?

Eddigi írásaimban valamivel könnyedebb témákkal találkozhattatok, ez viszont egy olyan probléma, amely egyre inkább jelen van az iskolákban, és hiszem, hogy beszélni kell róla. Múlt heti számban olvashattatok az iskolai erőszak szereplőiről és azoknak viszonyáról. Ezek után felmerül a kérdés, mégis mi akadályozza meg a bántalmazott gyereket abban, hogy a szüleinek beszámoljon a történeteikről?

Elsősorban az áldozatoknál jelentkező félelem, szégyen, tehetetlenség és kiszolgáltatottság érzése. A megaláztatás, a megszégyenítés bélyegét sűt az áldozatra. Ahogy azt már említettem, gyakran előfordul, hogy a zaklatás elszenvedői azért nem szólnak a szülőnek, a tanárnak, mert félnek a megtorlástól. Gyakran találkozunk elutasítással is: „Miért jössz árulkodni, oldjátok meg egymás között!” Az áldozat egyszerűen elkezd magát idétlennek, butának, bénának, egyszerűen valami „rossznak” érezni. Minél tovább marad az áldozat szerepében, annál inkább hajlamos magát alulértékelné. Az áldozat fél az agresszortól, ezáltal még bátortalanabb, egyre kiszolgáltatottabbnak és tehetetlenebbnek érzi magát. Jellemző reakció az ilyen gyermeknél, hogy napról napra megpróbálja elviselni a vele történő erőszakot, illetve igyekszik elkerülni az agresszort. Az agresszor igyekszik elszigetelni őt, lerombolja az áldozat osztálybeli helyzetét, tönkreteszi a kapcsolatait. Az áldozat elszigetelése fizikai térben is történik, kihalt folyosók, a WC fülkéje, az udvar eldugott sarkai mind alkalmasak a kínzásra anélkül, hogy bárki megláthatná, vagy az áldozat segítséget kérhetne.

A gyermekáldozatok – legyen szó bármilyen típusú bántalmazásról – nem képesek egyedül kijönni ebből a helyzetből. Felnőtt beavatkozás, segítség nélkül ez lehetetlen. Ilyen esetekben okvetlenül a felnőttekhez kell fordulni, akiknek először meg kell hallgatniuk az áldozatot, ezzel éreztetve azt, hogy figyelnek a bántalmazott gyerek érzéseire. Ilyen helyzetekben a „Ne vedd magadra, ez nem rólad szól!” tanácsok nem segítenek, hiszen a gyerek naponta több órán keresztül ki van szolgáltatva a bántalmazás különböző formáinak, és ebből a közegeből egyedül nem tud kimenekülni. A gyerek a ráragasztott negatív dolgokat úgy szívja magába, mint szivacs a vizet. Mindezek a dolgok nagyon mélyre fúródnak be a gyermek önmagáról alkotott képébe. Az áldozat elveszíti azokat a képességeket, amelyek más konfliktushelyzetben segítettek neki. Miután az áldozatnak sikerült megnyílnia szüleinek, azok okvetlenül forduljanak az iskolai pedagógushoz, pszichológushoz, illetve az igazgatóhoz. Mindezek után a pszichológus segítsége elengedhetetlen. A terápia alatt az áldozat ideiglenesen ne járjon iskolába, ahol mindeközben meg kell kezdődnie az erőszakot megszüntető intézkedéseknek.

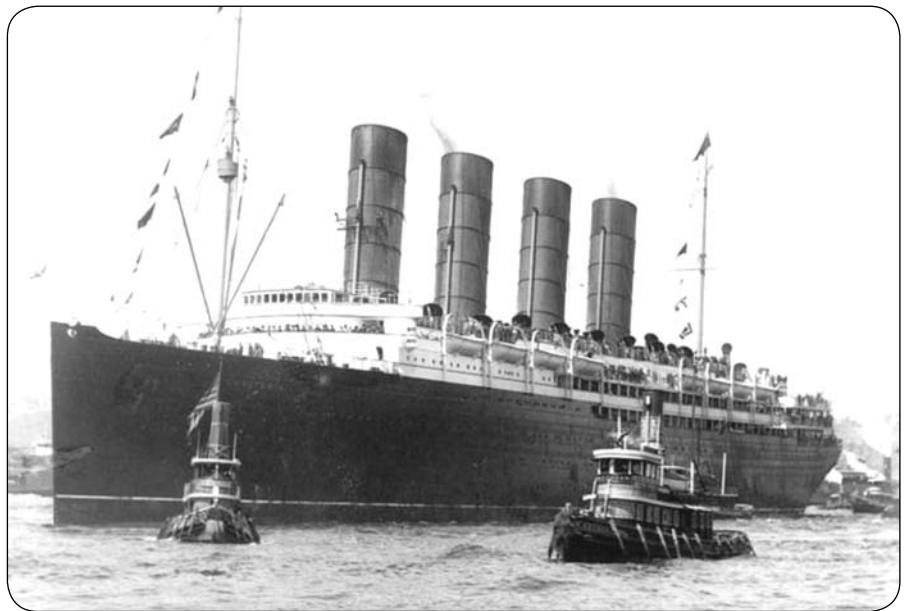
Kis Laura

A Lusitania elsüllyesztése

Szokatlanul nagy robbanás következik be nagyon sűrű füstfelhővel (...). A torpedó robbanását nyilvánvalóan egy másik robbanás követte (...). A becsapódási pont fölött a felépítmény és a parancsnoki híd darabokra hullik, tűz üt ki, a magas híd füstbe borul. A hajó azonnal megáll, gyorsan jobbra dől, orra ugyanakkor víz alá merül. Úgy tűnik, hogy a hajó nagyon rövid időn belül fölborul. Nagy zavar támad a fedélzeten; a csónakokat készenlétbe helyezik, némelyiket vízre bocsátják. Ezzel kapcsolatban nagy pánik törhetett ki; egyik-másik szüntig megtelt csónakot sietve leeresztik, de vagy az orrával, vagy a farával ér először vizet, és azonnal elmerül..." Így írja le a Lusitania elsüllyedését a végzetes torpedót kilövő német tengeralattjáró egyik főtisztje.

Az Amerikai Egyesült Államok nagyhatalmi politikája a XX. század folyamán más hatalmakhoz képest eléggé különlegesnek számított. Mindkét világháborúba beléptek (pontosabban európai háborúba, amely később torkollott világháborúba), de csak jól megfontolt, türelmes lépésként, és a megfelelő pillanatok és ürügök elérkezésekor. Az amerikai közvéleménynek mindig is döntő szerepe volt az ország vezetőségének határozataiban, így az USA igyekezett távol tartani önmagát és polgárait a nagy háborúktól mindaddig, amíg a háború szörnyűségei közvetlenül nem érintették anyagi és emberi károkat okozva. Kereken száz évvel ezelőtt történt ugyanis a Lusitania utasszállító hajó elsüllyesztése. Ez volt az utolsó csepp a pohárban, hogy az USA is belépjen a már évek óta tomboló nagy háborúba.

A skót Clydebank hajógyárban épített Lusitania abban az időben a világ egyik legnagyobb, egyben leggyorsabb utasszállító hajója volt. 240 méteres hosszával, a csaknem 45 ezer tonnás hajót a technológia csodájának

A Lusitania

tekintették világszerte. Kicsit kevesebb, mint 1000 ember szolgált a fedélzetén. 1904-ben kezdődött az építése és 1906-ban bocsátották vízre, nagy ünnepségek közepette. Nevét az egykori római tartományról kapta, amely a mai Portugália térségén terült el. Még egy szinte ikerpárjaként ismert ilyen hajó létezett, a Mauritánia.

Első útját 1907-ben tette meg Liverpooltól New Yorkig. Rendszeres közlekedésre szánták Európa és Észak-Amerika között. Az óceánokon keresztül vezető hosszú, több ezer tengeri mérföldes utak a háború éveitől kezdve, amikor a németek korlátlan tengeralattjáró-háborút hirdettek. A britek és a németek között kemény harc folyt a vizeken, mindkét fél döntő fölényhez akart jutni. Utolsó útjára a Lusitania 1915. május 1-jén indult New Yorkból. Egy német torpedó találta el nem messze Írország partjaitól május 7-én, aminek következtében kevesebb, mint húsz perc alatt elsüllyedt. A találat a parancsnoki híd közelében csapódott be, ezzel végzetes sebet ejtve az óriási építményen. Az áldozatok száma 1200 körül forgott, hogy a dolog még szörnyűbb legyen, többnyire civilek. Köztük sok amerikai állampolgár volt. Kevesebb, mint 800 embert élte túl a támadást. William Thomas Turner, a hajó kapitánya egyike volt a szerencsés túlélőknek. A hajó elsüllyesztéséért a német U-20 tengeralattjáró vállalta a

felelősséget. A Lusitania állítólag fegyvereket is szállított, habár még az oldalára is kiírták német nyelven, hogy a rakomány között nincs háborús felszerelés. A németek már az óceánjáró indulása előtt figyelmeztető hirdetéseket tettek közzé az újságokban, és elterjesztették a híreket, hogy ne szálljon senki a hajóra, mert el fogják süllyeszteni. Az eset németellenes hisztériát okozott, a közvélemény követelte a keményebb fellépést.

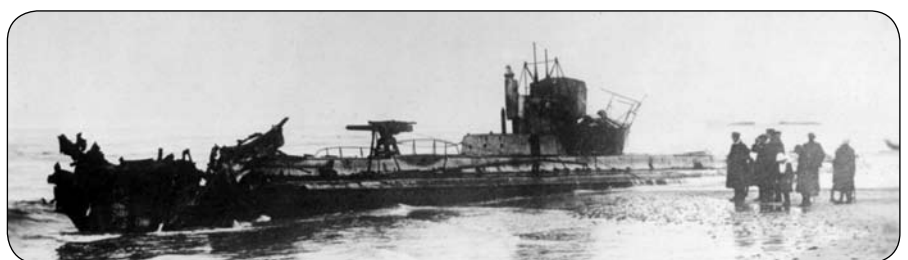
Az Egyesült Amerikai Államok 1917-től beléptek a háborúba az antant hatalmak oldalán, a szövetséget addig is támogatták, így pedig döntő előnyhöz juttatta őket. Az egyik fő ok a nagy hajó elsüllyesztése volt.

Azon a helyen, ahol a Lusitaniát elsüllyesztették, a kinsale-i Öreg-orom sziklás hegyfoknál, ma sok minden található ennek emlékére. Turisztikai látványosság helyszíne és minden, ami azzal jár, tehát vendéglők tematikusan berendezve, emléktárgyak vásárolhatók a hajó kicsinyített változatával. A Lusitaniához egy legenda is fűződik, mely szerint aranyrudakkal volt megrakva, és aki ki tudja emelni az óceán mélyéről, óriási kincshez jut. A hajó a mai napig az Atlanti-óceán fenekén fekszik. A Lusitania elsüllyesztését sokan a Titanic katasztrófájához hasonlítják, azzal a különbséggel, hogy emberi kéz által pusztult el, nem pedig a természet erejétől. A történelem legnagyobb hajótragédiáinak egyike.

Gyarmati Balázs történész

Így számoltak be az újságok a szörnyű eseményről

Az U-20-as tengeralattjáró, amely kilőtte a végzetes torpedót

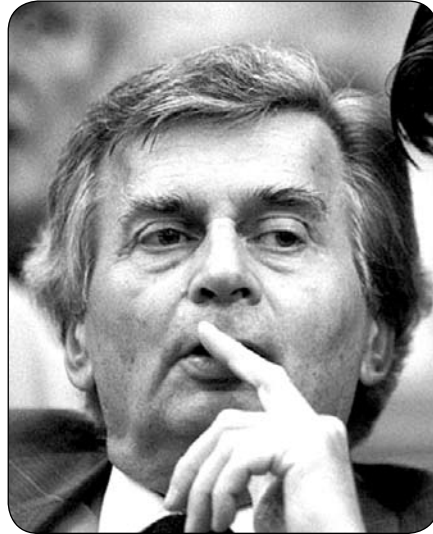
Évfordulók nyomán

1946. december 11. – Megalapították az UNICEF-et, az ENSZ gyermekvédelmi szervezetét. A gyermeki jogok védelmére és a világ leginkább rászoruló gyerekeinek a megsegítésére hozták létre. Az UNICEF, az ENSZ Közgyűlésének megbízásából alapítása óta a gyermekek jogainak védelmében tevékenykedik; közreműködik a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítésében, valamint a képességeik kiteljesítéséhez szükséges lehetőségek megteremtésében. Az UNICEF programjai keretében elősegíti a nők és a lányok egyenlőségének megteremtését. Karácsonyt megelőzően sok helyen árusítják az UNICEF képeslapjait, a befolyó pénzt a gyerekek megsegítésére fordítják. Sok nevenség: színeszek, sportolók állt a szervezet szolgálatába, és gyűjtőakciókat szervez számára.

1900. december 12. – Megszületett dr. Telkes Mária magyar származású amerikai tudós, feltaláló, a napenergia kutatásának egyik úttörője. A biofizikus, aki feltalálta az első szolárrendszert, Magyarországon nőtt fel, és az Egyesült Államokba költözött 1925-ben. Amerikai állampolgár lett, és csatlakozott a Westinghouse Electric kutatómérnökeként az energiaátalakítás területéhez. Kutatási területe a hőenergia elektromos energiává változtatása lett. Szabadalmi közé tartozik egy mobil, napenergiával működő tengervíz sótalánító berendezés, melyet először az amerikai katonaság használt a második világháborúban. Nevét dicséri egy Boston közelében épült, kizárólag napenergiával fűtött ház, ezzel korának nagy problémáját, a hőtárolás kérdését segítette megoldani.

1993. december 12. – Elhunyt Antall József történész és politikus, az MDF elnöke, magyar miniszterelnök. Ő volt az első magyar politikus a II. világháború után, aki nyilvánosan szólni mert a Kárpát-medencében élő, határon túli magyarokról, mondván, hogy lélekben 15 millió magyar miniszterének érzi magát. Noha politikai nyomásra később ezt a gondolatát vissza kellett vonnia, a határon túliak túlnyomó többsége szívébe zárta e miatt a gondolata miatt.

Hosszú betegség után, 61 éves korában halt meg. Tanulmányait a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen végezte, ahol 1954-ben történelem-magyar szakos középiskolai tanári, 1962-ben levéltáros, könyvtáros és muzeológus, 1968-ban bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Az 1980-as évek végén újította fel politikai tevékenységét, 1989-ben az MDF elnökévé választották. Ugyanebben az évben a genfi Európa Mozgalom alelnökévé is megválasztották, valamint megalapította a párizsi Emberi Jogok Magyar Ligájának budapesti tagozatát. 1990. 03. 25-én Magyarországon 43 év után először ismét megnyíltak a szavazóhelyiségek, szabad, többpárti országgyűlési választásokat tartottak, melyen az MDF sikeresen szerepelt, Antall pedig kormányfő lett. Kormányzása alatt Magyarország visszanyerte szuverenitását, 1991. 06. 19-én befejeződött a szovjet csapatok kivonása az országból, kialakult és megszilárdult a demokratikus politikai intézményrendszer. Magyarországot felvették az Európa Tanácsba, és társult az Európai Közösséghez, ami elindította az európai integrációs folyamatokba történő betagozódás folyamatát.

1500. december 13. – Luca napja immár 514 éve. A decemberi asszonyi ünnepek közül hazánkban legjelentősebb Luca napja. Lányoknak, asszonyoknak tilos ilyenkor dolgozniuk. Számos történet szól arról, hogyan büntette meg Luca azokat, akik szóni, fonni, varrni, mosni mertek az ő ünnepén. Luca büntetésből a fonó asszonyhoz hajtja az orsót, kóccá változtatja a fonalat, bevarrja a tyúkok

*A Lucának híres napja
a napot rövidre szabja.
Téli mennydörgés,
nem lesz jó a termés.
Zöld karácsony rossz,
fehér fűszvétot hoz.
János-nap ha borús,
a termés igen dús.*

n-n zsóka

tojókáját. Luca napján alakoskodni is szoktak. A Luca-alakoskodó fehér leplet hord, arca elé vagy fejére szítát tesz. Ellenőrzi a fiatalokat, a lustákat megszegyeníti. Luca napján kezdik készíteni a Luca székét, amelynek segítségével karácsony böjtjén felismerik a boszorkányokat. Alig van olyan falu, ahol ne ismernék a Luca székéről szóló babonás történeteket. A lucaszéken készítője minden nap dolgozik valamit, úgy, hogy éppen karácsony estéjére készüljön el. Akkor elmegy az éjféle misére, és ott felismeri a falu boszorkányait, mert ilyenkor szarvat hordanak. Utána azonban menekül haza, különben széttépnék a boszorkányok. Legjobb, ha mákot szór el az úton, mert a boszorkányok kötelesek a mákot felszedni, s így megmenekül a bosszújuktól. Akár tavasszal, György napján, Lucakor is szabadon garázdálkodnak a gonoszok.

1932. december 15. – Megszületett Edna O'Brien író, pacifista, aki a nők jellemábrázolásáról és nemi elfogultatlanságáról híres.

Clare grófságban született. 1974-ben jelent meg magyarul Vidéki lányok című műve. Pályafutását gyógyszerészként kezdte, fiatal kora óta ír. Hobbija az olvasás, a séta és az álmodozás. Yorkshire Post Novel-díjat és Kingsley Amis-díjat kapott. Művei: The Lonely Girl, Girls in Their Married Bliss, The Love Object, A Scandalous Women, Arabian Days.

Utazás az emberi agy mélyére

Az emberi agyat az univerzum legbonyolultabb és legösszetettebb szerkeként tartják számon a kutatók. Mára azonban a tudomány fejlődésének kö-

szönhetően egyre jobban ismerjük agyunk működését és már olyan jelenségekkel és betegségekkel kapcsolatban is izgalmas kutatásokat folytathatunk, mint a tudat, a

Érdekességek az agyról

Memóriánk kapacitása döbbenetesen nagy: 2,5 millió gigabyte.

Az agy a nap 24 órájában munkálkodik, folyamatosan feldolgozva azt a hatalmas mennyiségű információt, amelyet érzékszerveinken keresztül kap.

A működéshez szükséges energiát glükózból nyeri.

A több mint 100 milliárd idegsejt működése teszi lehetővé, hogy agyunk 100 ezermilliárd adatot dolgozzon fel másodpercenként.

A 17. századig több filozófus úgy vélte, hogy az emberi tudat a szívben van.

A stressz bizonyítottan erős hatással van az agy kognitív folyamataira.

Az alvás elengedhetetlen az agy számára. Alváshiány következtében agyunk magától „kikapcsol” néhány másodpercre.

A homloklebenyben lehet egyfajta „humor központ”. Akiknél ez a rész sérült, azok gyakran nem értik a vicceket. (ng.hu)

kóma, vagy épp az epilepszia. A National Geographic Channel Áttörés a jövőbe című sorozatának *Utazás az emberi agy mélyére* című epizódjában az emberi agy működéséről és az agykutatásról tudhatunk meg érdekességeket.

A NatGeo új sorozata hat epizódban hat különböző témát jár körül, melyek napjaink legforradalmibb, legnagyobb jelentőségű újításait és a mögöttük álló embereket mutatják be. Valamennyi filmet más-más hollywoodi híresség rendezte. A hat egyórás epizód készítői Angela Bassett, Peter Berg, Paul Giamatti, Akiva Goldsman, Ron Howard és Brett Ratner.

Gyorsabbak, ügyesebbek a vezető galambok

Magyar kutatók elsőként bizonyították be, hogy a rajban repülő galambok vezetői nemcsak a sebességük miatt állnak az élen, hanem a navigációs döntéshozatali képességükkel is a többiek elé kerülnek. Bíró Dóra (Oxford) és Vicsék Tamás (ELTE), illetve a kutatótársaik arra keresték a választ, hogy a madárrajok melyik tagja kerül a vezető, azaz a repülési irányt meghatározó egyed pozíciójába, és ott hogyan teljesít. A vizsgált rajok néha csak a fészekrakó hely körül, más esetekben – így például a migráció során – akár több ezer kilométeren át is együtt mozogva repülnek.

A vizsgálathoz postagalambok hazatárlását figyelték meg egy saját fejlesztésű mikro GPS-szel. A madarakra erősített 13 grammos GPS másodpercenként tízszer rögzíti az állatok pozícióját. Az adatok elemzéséből

kirajzolódott, hogyan születik a döntés a repülő rajban.

A gyorsabban szálló madarak általában a raj élén haladnak, és a többiek követési hajlama (hogy a csapat együtt maradjon) eredményeként egyúttal vezető helyzetbe is kerülnek. Ennek a pozíciónak a következménye, hogy többnyire ezek a galambok hozzák meg a repülési irányra vonatkozó döntéseket. A kutatócsoport legfontosabb következtetése, hogy a gyorsaságuk miatt

Tudod-e?

A Természetvédelmi Világszövetség 61 fajukat tartja számon, a veszélyeztetett állatok Vörös Listáján. Ebből 13 faj kritikusan veszélyeztetett, 14 veszélyeztetett és 34 sérülékeny.

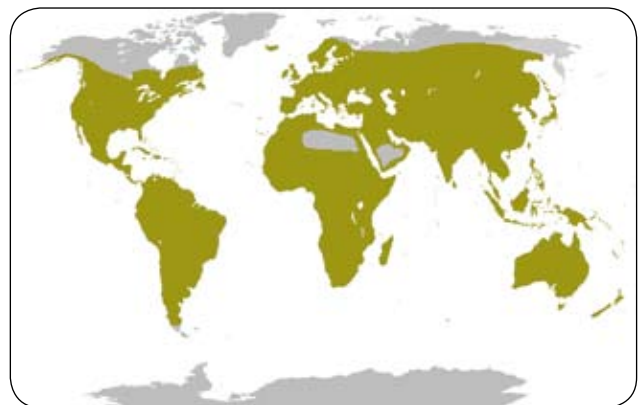
A galambfélék családjából viszonylag kevés faj él az európai kontinensen, de azok közül szinte mindegyik költ a Kárpát-medencében: szirti galamb, házigalamb, kék galamb, örvös galamb, balkáni gerle, vadgerle.

vezető helyzetbe került galambok megtanultak jobban tájékozódni, mint a csapat többi tagja.

Az adatok az élővilág sok más csoportosan mozgó lényére is érvényesek lehetnek, ennek vizsgálata még hátravan. (index.hu)

Galambfajták – festményen

A galambok elterjedtsége a világon

Hat év után kapta el a tökéletes pillanatot a fotós

Alan MacFadyen skót természetfotós hat évén keresztül próbált tökéletes fotót készíteni egy halra lecsapó jégmadárról. Kisgyermek korában még a nagyapja mutatta meg neki egy jégmadár fészket, őt pedig lenyűgözte a madarak csodálatos látványa, így amikor 2009-ben a természetfotózás a hivatásává vált, nagy álma volt, hogy elkészíthesse a tökéletes fotót. A skót fiatalember hat évén keresztül „kattogtatott”. Számításai szerint összesen 4200 órát állt lesben, miközben 720 ezer fotót készített a megálmodott képig.

A célja az volt, hogy a madár tökéletesen egyenesen helyezkedjen el, a víz felszíne pedig sima legyen, sehol egy csobbanás. Végül sikerült elkapnia a pillanatot, amikor a jégmadár alábukik a vízbe a zsákmányáért, anélkül, hogy a legkisebb hullámot keltene a víz felszínén.

„Azt a pillanatot vártam, amikor a jégmadár áthatol a víz felszínén, és anélkül bukik le, hogy a legkisebb csobbanást vagy fodrozódást keltene. Ehhez nemcsak az kellett, hogy a lehető legjobb helyen legyek a kép készítésekor, és elkapjam a legjobb pillanatot, de arra is szükség volt, hogy a madár maga is tökéletesen tegye a dolgát” – mondta a képről a fotós.

Már csak három északi szélesszájú orrszarvú maradt a világon

El kellett altatni a napokban az egyesült államokbeli san diegói állatkertben a világ mindössze négy északi szélesszájú orrszarvújának az egyikét. A maga 41 évével a rinocéroszok között nagyon idősnek számító nőstény, Nola bakteriális fertőzést kapott, és meg kellett műteni, utána azonban nem volt hajlandó enni. Huszonhat éve élt az állatkertben.

A jelenlegi ismeretek szerint most már csak három északi szélesszájú orrszarvú maradt a világon: mindhárman egy kenyai szafariparkban élnek. Közülük kettő nőstény, egy pedig hím, de már ők is nagyon öregek.

A különleges szépségű ló

Akülönleges Akhal-teke Közép-Ázsia legnemesebb és leghíresebb lófajtája. További elterjedt és ismert elnevezései: Akhal-tekini és Ahal-teke. Magyarországon inkább Ahal néven ismerik. Ez az érdekes kinézetű ló állítólag egyenes leszármazottja az egykori türk lónak, története mintegy 3000 éves múltra tekint vissza.

A hajdani lovashadak lóállományának zömét ez képezte. A kínaiak egész hadjáratokat indítottak sikertelenül a „mennyei” lovakként emlegetett állatok megszerzéséért.

Az Akhal-tekini általában erős akaratú és élénk ló. Jellemzői a karcsú test, a kicsi fej, a hosszú, egyenes orrhát, a kifejező szem, a szé-

les, érzékeny orrlyuk és a hosszú fül, a farok alacsonyán tűzött. A lábai hosszúak és izmosak, a sörénye pedig ritka. Bőre és szőre alkalmazkodott a sivatagi meleghez, így vékony bőr és finom szőr jellemzi. Tipikus nomád ló, elképesztő kitarás jellemzi. Marmagassága 145–157 cm között van. Különleges aransárga

színéről ismert, de a szürke is jellemző színe, a jev kevésbé elterjedt.

A zord ázsiai körülmények között kivételes teljesítőképessége alakult ki. Kifejezetten versenyzésre alkalmas, hosszú élettartamú ló, akár 300 kilométert is képes megtenni 24 óra alatt. Több olimpiai aranyérmes díjlo is volt már a fajtában.

Indiában él a világ legalacsonyabb tehene

A Guinness Rekordok hitelesítő bizottsága hivatalosan is megerősítette, hogy az Andai Keral államában élő 6 éves Manikyam a világ legalacsonyabb tehene. A 61,1 cm magas, és mindössze 40 kilogrammos Manikyam valódi hírességnek számít a szülőfalujában. Az aprócska állat egy Amerikában élő, Blaze nevű tehéntől vette el a címet, a korábbi csúcstartó magassága pontosan 69,07 cm. A hihetetlen népszerűségnek örvendő Manikyam egy indiai vechur törpemarha. Ez az apró természetű fajta sokkal jobban tolerálja a hőséget, mint európai származású társai, ráadásul sokkal jobban ellenáll a tögygyulladásnak is, de tejhozama értelemeszerűen kisebb. Magassága általában alig éri el a 90 centimétert. A rekorder azonban még kistermetű társainál is jóval alacsonyabb. A világ valaha élt legmagasabb tehene pedig az idén elpusztult Blossom volt, amely az Illinois állambeli Orangeville-ben, egy farmon élt. A Holstein-fríz fajtájú marha 193 centiméter magas volt, s ezzel jócskán leelőzte társait. A fekete-fehér foltos óriás a Guinness Rekordok könyvébe is bekerült. Blossom 13 éves korában, május végén pusztult el.

RÜGYFAKADÁS

Tréfás mese

Hol volt, hol nem volt, az Óperenciás tengerparton élt egy szegény legény.

Elment a vásárba, vett három malacot. Így felcsapott disznópásztornak. A disznók úgy pásztorkodtak, hogy ők vigyázták a gazdájukat. Furulyáztak neki, ő pedig tánra kerekedett. A legény nagyon szépen rőfögött, a malacok szépen beszéltek angolul. A gazda meghallotta, hogy a király kihirdette, aki a lányát megneveteti, vagyis megrőfögteti, odaadja fél királyságát és a lányát feleségül. Elhatározták, hogy megpróbálják. Ahogy mentek, mendegéltek, a három malacból öt lett. Útközben találkoztak egy hétfejű számmárral, aki kérte őket, hogy a disznó vágja le a hat fejét, mert mind a hat feje gonosz. A legény le is vágta, jutalmul öt malacot kaptak. Ahogy sétáltak, betértek egy erdőbe, ahol egy lila tökkel találkoztak, amely éppen gereblyézett, és beszorult két a fa közé. Kérte őket, hogy segítsenek rajta. A gazda és a malacok addig húzták-vonták, míg ki nem jött, jutalmul a legény tizenkét malacot kapott. Mentek, mendegéltek, már nem voltak messze a király udvarától. Találkoztak egy karalábéfejű dinoszaurusszal, amely kérte őket, hogy varázsolják át a fejét, mert ha nem teszik, fölfalja őket. Jutalmul huszonkét malacot kaptak. Nemsokára odaértek a palotába. A király nagyon meglepődött a látványuktól. Elmondta, hogy voltak ott sokan, de senkinek sem sikerült megnevetetni a lányát. Végül ők kerültek sora. A királylány nagyon kacagott. Mindjárt nagy lakodalmat csaptak. A malacok voltak a koszorúslányok. A menyasszony, szép fekete öltönyben és nyakkendőben volt, a vőlegény pedig nagy, fehér ruhában. Még korona is volt a fején.

Itt a vége, fuss el véle!

Solymosi Tünde, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Törökfalva

Ősz

Számomra a legszebb évszak.

Annyi szép színt, sok finom őszi gyümölcsöt jelent. A levelek ilyenkor rőten hullanak le, és a földön megsárgulnak, megbarnulnak, a gyümölcsök pedig, ahogy beléjük kóstolok, mintha az Éden gyümölcsébe harapnék.

A diákok többsége szomorú. Mégpedig azért, mert kezdődik az iskola. Nem könnyű a tanulás, de szeretem az iskolámat. A tanárok kedvesek, az osztálytársaim pedig összetartanak. Sajnos az első osztály óta kevesebben lettünk. Néhányan külföldre költöztek. Iskolakezdekor gyakran gondolok rájuk. Hiányoznak a közösségből.

A nap már bágyadtan süt a barna, sárga leveleken keresztül. Az éjszakák egyre gyorsabban szállnak le. Észrevétlenül lopakodik be a sötétség a városba. Hallgatnak a házak, mint megannyi pusztasír. Reggelente pedig későn virrad.

Az egyik barátommal szoktam az iskolába menni. A sarkunkon várjuk meg egymást, a nyirkos, ködös utcán. Amíg a másik érkezik, fülünkre húzzuk a sapkát, és kabátujjunkba rejtjük kézfejnket, túljárva a csípős hideg eszén. Útközben beszélgetünk.

– Hideg van ma reggel – szólal meg.

– Siessünk, hogy meg ne fázunk! – válaszolom.

Beérünk a tanterembe, ahol a dértől megcsípve bágyadtan ülünk padjainkban.

– Ébredjetek, kezdődik az óra! – eszmélek fel a tanár hangjára. Ezután bekapcsolódunk a munkába.

Hazafelé már a nap felmelegíti a levegőt, és eloszlatja a csúnya, fehér gomolyagot. A kabát és a sapka lemelegszik rólunk. Ekkor már nyugodtabban sétálunk haza és a kedvünk is jobb.

Őszi gondolataimat Ady Endre soraival zárom:

„Itt hűvös ősz van. Lehullott már
Az első, hideg őszi dér,
Lemondani tanít a hulló,
Búcsúzós, sárgult falevél...”

Ágó Gergely, 6. osztály, November 11. iskola, Zenta

A csodasíp

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember s fia János. Egy napon János elhatározta, hogy vándorútra indul. Az apja szomorú lett, de elengedte. Elbúcsúztak egymástól.

János ment, mendegélt hetedhét országon is túl, amikor valaki a hegyek között segítségért kiáltott egy barlangból. János rögtön odaszaladt, hogy segítsen. Egy faágon talált egy kötelet, ledobta, és kihúzott egy öregembert.

– Jó tett helyébe jót várj! – szólott az öreg, és adott neki egy sípot.

– Hogyha belefújsz, azonnal tánra perdül bárki.

János megköszönte, és tovaindult. Ment, mendegélt árkon-bokron keresztül, mert munkát szeretett volna kérni a királytól. Amikor odaért, a király éppen beszédet tartott, hogy aki megöli a hétfejű sárkányt, annak adja a fele királyságát és a legszebb leányát. János elindult megkeresni a sárkányt. Három nap és három éjjel kóborolt, mire rálelt az erdő mélyén a sárkányra. Amikor a fenevad megpillantotta Jánost, elkezdte kergetni. Felmászott a fára, elővette a sípot, és belefújta. A sárkány tánra perdült. Addig fújta János, míg össze nem esett a bestia, és kilehelte a lelkét.

Így lett Jánosé a fele királyság.

Nagy Ákos, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Modern mese

Egy ködös reggelen Zoli és Edó sétáltak. Én megláttam őket, oda mentem hozzájuk. Megkérdeztem:

– Hova mentek?

– Az iskolába. Hát te ezt sem tudod? – válaszolták.

– Ja, persze! – kiáltottam fel.

Beszélggettünk, és egyszerre csak ott termelt egy Teleport nevű robot, és megkérdezte tőlünk:

– Ho-va men-tek?

– Az iskolába – válaszoltunk a kérdésre.

– Száll-ja-tok be-lém! – parancsolt a robot.

– Jó! – mondtuk.

Ezzel megkezdődött a kaland. A jövőbe utaztunk, az ötvenötödik századba. Nagy baj történt. A harmincadik századnál a robot megállt. Ott elképedve néztük a szféraarcolókat. Bementünk az egyikbe. Pont ott lakott a kőbükapóm. OXIS volt a neve.

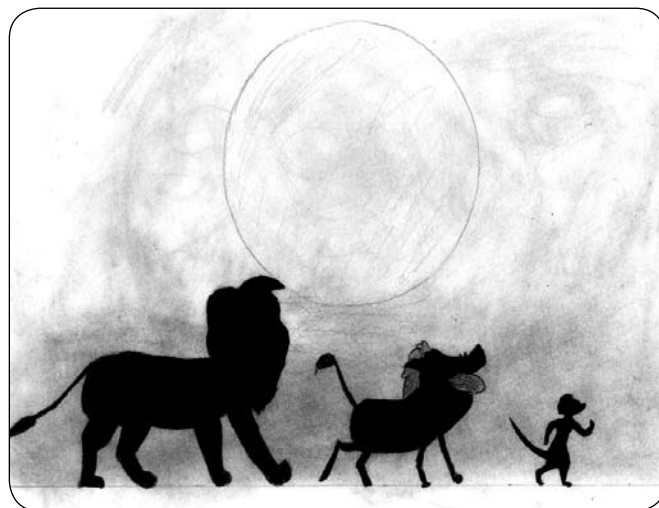
– Mi kell Samu? – kérdezte OXIS.

– Meg kellene javítani a Teleport robotot! – válaszoltuk.

– Hát jó, megpróbáljuk! – mondta OXIS. Sikerült.

Így jutottunk el az ötvenötödik századba.

Oláh Sámuel, 5. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarakanizsa

Vörös Henrietta, 8. osztály, Ivo Andrić iskola, Budiszava

A torna szeretete

Beszélgetésünk bemutatkozással kezdődik.

– Bálizs Adrienne vagyok. Gyógytorna- és fitneszoktatóként dolgozom.

– Hol és hogyan oktat?

– Művelődési otthonokban és fitnesz klubokban oktatok. Ide főleg felnőttek járnak, de néha egy-két gyerek is eljön. Gyakorlás közben mindig szól a zene, én pedig magyarázom, hogy milyen mozdulatokat kell végezni.

– Miért szereti ezt a szakmát?

– Az én óráimon az emberek felvidulnak. Az idősebbeknek főleg a gerinctorna segít. Volt olyan idősebb néni, akinek nem fáj a háta, amióta tornázik.

– Hogyan kezdte el ezt a szakmát?

– Először én is csak tornázni jártam, aztán jelentkeztem egy oktató-képző tanfolyamra.

Szeretném, ha még többen és rendszeresen tornáznának.

Bálizs Máté, 7. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

Dolgozatírás

Dolgozatírás előtt mindenki ideges, csak mindenki más okból. Izgul az is, aki sokat készült, és az is, aki egyáltalán nem.

A csengőszó jelzi, hogy itt az idő, tudásunkat hamarosan papírra kell vetni. Ha a tanárnő elindul az osztály felé, az izgalom fokozódik. A teremben az az első, hogy a hetesek szétosztják a dolgozatfüzeteket. Míg ez megtörténik, rendezzük a gondolatainkat, a biztos siker érdekében. Pár perc múlva a címek már megtalálhatóak a táblán, és ez a jel, hogy élesben kezdetét veszi a dolgozatírás. Rossz annak, aki nem tud spontán fogalmazni, mert abban a személyben nagyobb az izgalom, és sokkal többet is kell készülni. Számomra is sokszor nehézséget okoz a dolgozatírás. Sok-sok gondolkodás, javítás után is nehezen tudom megírni

Forró Márta, 6. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

RÜGYFAKADÁS

a fogalmazást úgy, hogy az jó is legyen. Van, amikor az idegességtől és attól, hogy sürges az idő, olyanokat írok össze-vissza, hogy a tanárnő biztos jót nevet rajtam, de elvégre, inkább mosolyogjon, minthogy ne legyen semmi a dolgozatfüzetemben, és egyest kapjak. Idegességemet le kell küzdenem, és nyugodtan, szépen kell írnom, mert ugyebár tudok olyat is, még ha nem is mindig. Olyankor, mikor érzem, hogy jól sikerült a fogalmazásom, jó kedvvel várom az eredményt, és bízom az ötösbem. Jó érzéssel tölt el a sok gondolkodás után jó jegyet kapni.

A következő dolgozatnál igyekszem nyugodt maradni, és örülni a megérdemelt eredménynek.

Nagy Balázs 6. osztály, Samu Mihály iskola, Péterréve

Nagyapám, a földműves

Vasárnap délután átmentem a tatámhoz riportot készíteni. Ő egy igen magas ember, ősz hajú, néha borostás arcú és bölcs férfi.

Tata kedvesen fogadott, mint ahogy máskor is, mert általában minden délután meglátogatom a nagyszüleimet. Megbeszéltem velük, hogy az iskolában a tanárnő azt a feladatot adta, készítsek riportot a mamám, vagy a tatám foglalkozásáról. Azt ajánlottam, hogy inkább a tatámmal beszélgetek, mert ő mégis többet tud a szakmájáról. A nagy asztal mellé ültünk, amely tele volt iratokkal. Mama rendet tett, és én kértem tőle egy csésze forró teát, a tata meg szólót. Megfogalmaztam a kérdéseimet, és kezdtük a riportunkat.

– Honnan jött az ötlet, hogy földműves legyél? – kérdeztem kíváncsian.

– Még gyerekkoromban, nyáron disznókat őriztem apám szállásán, télen pedig birkákat ettettem, még karácsonykor is. Befejeztem Adán az iskolát, a konyhakertészeti szakon és Újvidéken az egyetemem.

– Hogyan fejlődött a karriered? – kérdeztem tágra nyitott szemmel.

– A szilági szövetségben öt évig főmérnökként, utána a szondi kooperációban mezőgazdasági tanácsadóként dolgoztam. Tíz év elteltével a mezőgazdasági birtok főmérnöke lettem. Vezettem a termelést, a növény- és állattenyésztést. A privat szektorral a gazdaság szétesése után kezdtem el foglalkozni, szintén növény- és állattenyésztéssel. Az örökölt földterületet szaporítottam, földeket árendába vettem, és bővítettem a gépparkot. Először két traktorral kezdtem, egy Ursusszal és egy Belarus T 40-nel. Később vettem egy búzakombájnt és egy egysoros csőtörőt. Zöldhitelből vettem egy kétsoros csőtörőt, egy öttonnás pótkocsit és egy IMT 577-est. Majd a kétsoros csőtörőt fölcseréltem magánjáró négysoros csőtörőre.

– Régen hogy arattatok? – kérdeztem fönnhangon.

– Régen mi nem kombájnnal arattunk, hanem lovakkal. Én terítgettem, és még lovat is megtanultam vezetni.

– Milyen állatokat tenyésztesz, és hogy megy a tenyésztés? – fűztem tovább a beszélgetést.

– Sertésenyésztéssel foglalkozom, sajnos a tenyésztés hullámzóan megy az árak ingadozása miatt.

– Milyen gabonaféléket termesztesz? – érdeklődtem.

– Termesztek búzát, kukoricát, árpát, tritikálét, cirkot, napraforgót és szóját.

– Mivel foglalatok még az állattenyésztésen és gabonatermesztésen kívül? – kíváncsiskodtam.

– Vásárokra járok, szeretek kereskedni, adok-veszek, magvakat tisztítok és csávázok. Az erre szolgáló gépet 2001-ben vettem.

– Nem szeretél volna még nagyobb traktorokat venni? – tettem fel az utolsó kérdésemet, a tatám arcán ekkor ráncok jelentek meg.

– Nem, arra én már megöregedtem, majd remélem, a fiaim végrehajtják azt.

– Köszönöm a riportot, a közreműködést! – kiáltottam.

Elbúcsúztam a tatámtól és a mamámtól. A tatám nagyon elfoglalt ember, és majdnem minden percben csörög a telefonja, vagy telt ház van náluk. Nagyon büszke vagyok arra, amit ő csinál.

Francia Fábán, 7. osztály, Kis Ferenc iskola, Szilági

Olvasni jó

Már négyéves koromtól érdekelnek a könyvek. Eleinte csak a képek miatt forgattam őket, később viszont már a könyvekben leírt történetek is kezdtek érdekelni. De előbb meg kellett tanulnom olvasni.

Ötéves voltam, amikor a testvérem, Bence már javában olvasott. Ezt ő mindig hangosan tette, ami engem nagyban hozzásegített ahhoz, hogy minél előbb elsajátítsam az olvasás tudományát. Hatévesen tanultam meg folyékonyan olvasni, amit az óvo néni is használt. A többi óvodás társamnak olvastam fel mesés és mondókás könyvekből. Kezdetben rövidebb könyveket olvastam, később pedig már hosszabb könyvekkel is próbálkoztam. Abban az időben a Geronimo Stilton kalandjai volt a kedvenc könyvem. A szüleimtől sok ilyen könyvet kaptam, amelyeket mind egy szálig ki is olvastam. Volt olyan időszak, amikor egyszerre több könyvet is lapoztam. Mivel hétköznap nem volt szabad a számítógépen játszani, ezért igyekeztem betelni az olvasás örömeivel. Sokat derültem a vicces helyzeteken, és próbáltam levonni a tanulságokat. Viszont ez csak akkor sikerült, ha számomra érthetően volt megfogalmazva a könyv tartalma. Szeretem a könnyen olvasható, cselekménydús történeteket, illetve a természettel kapcsolatos irományokat. Apukám nemrég előhalászott egy pár képregényt az ő könyvespolcáról, amelyeket én egy nap alatt ki is olvastam. A házi olvasmányokat viszont nem annyira szeretem, mert nem mindent értek meg belőlük.

Ha tehetem, mindennap olvasok egy keveset, hogy kikapcsolódjak, mert szeretek olvasni. Mert olvasni jó!

Csonka Márton, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Bezúgtam

Az idei tanév elején már meglett az első rossz osztályzat. Matek ellenőrzőre kettést kaptam.

A tanár idejében szólt, mint mindig is. Megadta a feladatokat, gyakoroltunk az órákon is. Úgy tűnt, hogy könnyű lesz. Biztos voltam benne, hogy ötös lesz. Otthon apukám mondogatta, hogy gyakoroljak, az ellenőrző írásakor ne siessek, ne kapkodjak, gondoljam át kétszer, mielőtt átadnám az ellenőrzőt. De ez mind hiába volt. Eljött a csütörtök, a matekóra. A tanár bejött az osztályba, mindenki egyedül ült a padban. A tanár sorban szétosztotta a feladatokat, és jó munkát kívánt. Síri csönd uralkodott az osztályban. Nekikezdtem a példák megoldásának. Szuper! – gondoltam magamban, egész könnyűnek tűnt. Gyorsan be is fejeztem, és magabiztosan tettem a tanár elé az ellenőrzőmet. A tanár piros írószert vett elő, és javítani kezdte az én ellenőrzőmet. A szívem nagyon dobogott, izgatott voltam, hogy mondja már azt, hogy ötös! A tanár úr pedig azt mondta, kettés. Egy nagyot nyeltem, és arra gondoltam, hogy mit szólnak majd a szüleim. Meg fognak büntetni, nem engednek edzésre. Megnéztem a hibáimat, és láttam, hogy az előjeleket megfordítottam, ettől pedig már nem is volt jó a példa.

Otthon nem dicsértek meg az elért eredményért, de megígértem, hogy a következőkben figyelmesebb leszek.

Urbán Konrád, 6. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

A család

Én most a családomat fogom bemutatni.

Az én családom a Perlaki család. Öttagú, három gyerekből és két felnőttből áll. Van két testvérem. A kisebbik tesóm egyéves, Zóénak hívják, a másik testvérem négyéves, a neve Noel. Anyukám harminckilenc éves Szilvia a neve. Apukám is harminckilenc éves a neve Róbert. Noel óvodába, én pedig iskolába járok. Apukám Szabadkán a Luksel Pluszban dolgozik. Anyukám velünk van itthon. Sokat szoktunk együtt sétálni a városban. Mi egy öt tagból álló nagycsalád vagyunk. Amit csak lehet azt együtt csinálunk. Sajnálom azokat, akik csonkacsaládban élnek.

Én nagyon szeretem a családom és mindig is szeretni fogom.

Perlaki Réka, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Kedves Pajtások!

Valószínű, hogy lapunk kivételével sehol sem szólítanak benneteket pajtásnak, és főleg nem Pajtásnak, de talán mégis megkülönböztetettnek és kedvesnek találjátok ti is ezt a megszólítást. Szüleitek, még inkább nagyszüleitek korában nagyon elterjedt volt ez a kifejezés, ám a szocialista rendszer halványulásával a pajtás kifejezés is mind inkább háttérbe szorult.

Ha már a ritkaságszámba menő dolgoknál tartunk, elmondom azt is, hogy nemrég egy magyarországi ismerősöm arra hívta fel a figyelmem, hogy a magyarországi kortársaitoknak nincs a miénkhez fogható lapja. Olyan, amilyenben fogalmazásuk, rajzuk, fényképük jelenne meg. Ennél fogva a kezetekben tartott Jó Pajtás is egyfajta ritkaságnak számít. Úgy gondolom, értékes ritkaság ez, amit meg kell becsülnünk.

Mai válogatásunkba fantáziadús fogalmazások kerültek, olyanok, melyek olvasatán ráébredhetünk arra, hogy olvasni is, de írni is jó. Írás közben olyan dolgok jutnak eszünkbe, amelyek máskülönbben nem. Kifejezésre jut az a sok szó például, mely pici korunktól kezdve „mászott a fülünkbe”. Forgatjuk, izlelgetjük őket, és gazdagítjuk önmagunkat.

Figyelmetekbe ajánlom a két interjút is! Vessétek össze, miben hasonlítanak, és miben különböznek!

Nagy Magdolna

Kávai Renáta, 2. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Gerlice otthona

Avihar kidöntött egy hatalmas, öreg fát. Recsegve-ropogva dőlt el a törzs, estében összezúzta a szomszédokat, maga alatt a kisebb bokrokat, de széttöredeztek, messzire röpültek saját ágai, gallyai is.

Gerlice éppen napi élelemszerző körútján járt, mikor a szélvész kitört. Szegény kismadár alig talált egy kicsi menedéket egy idegen fa takarásában, már a világra zúdult a felhőszenekadás.

Gerlice ázottan, sérült szárnyacskával vészelte át az égháborút, és apró felroppenései között inkább a földön bicegve indult volna haza, otthonába.

A környékre sem ismert rá. A fészket évek óta tartó fa a földön hevert, s romjai között Gerlice sírva találta meg saját szétszóródott tollait, pihéit.

Hajléktalanná vált. Mikor a veszteség első fájdalma után magához tért, annak örült, hogy fiókái már kiröppentek, őket nem érte sérülés. Párját nemrégien veszítette el, rá sem számíthatott, hogy fészketüket közösen építhessék fel újra.

Elindult, hogy új otthont keressen.

– Ide te nem férsz be! – csiripeltek lármásan a verebek. – Mi is a fecskék fészkébe bújunk, nekik úgyse lesz rá szükségük hónapokig.

– Nem tudjuk, hogy jutott eszedbe nálunk keresni menedéket – károgtak a varjak. – Sérült a szárnyad, ugyan hogyan repkednél fel ekkora magasságba?

– Mi nyáron a földön fészkelünk, míg a fiókák kicsik – szóltak a fácánok –, később viszont a csupasza ágakon húzzuk meg magunkat. Gyere, megfész közöttünk!

Gerlice sírva sántikált-repkedett tovább, saját kis fészke nélkül elképzelni sem tudta életét.

*

Tudjátok-e, mekkora fájdalom az, ha az ember gyereke a kalapáccsal a szög feje helyett saját körmét találja el? Vicuska feljajdult,

majdnem ordított, de aztán csak sziszegve rázta lilára színesült körmét. Három kisöccse: Bálintka, Danika és Dávidka segítségére készen figyelte minden mozdulatát.

Vicuska ma azt tanulta az iskolában, hogyan kell madáretetőt készíteni. Büszkén hozta haza saját művét, hogy ablakuk elé függeszték.

Édesapa segítségével most öten láttak hozzá, hogy madárodút is készítsenek. Ha erős tél lesz, nagy faggal, sok hóval, bizony néhány madárka megsérülhet, fészke megsemmisülhet, s ők emberi gondoskodásra szorulhatnak.

Kiderült, hogy odút is olyan könnyű készíteni, mint madáretetőt. Sőt, itthon könnyebb is, mert mindenki segített, hogy a négy oldalt

összeszegezzék, alját-tetejét rászereleljék, s mielőtt a másik ablak alá felakasztották volna, még ki is bélelték fűrészporral, forgáccsal, régi ruhadarabjaikkal. Danika kinőtt kesztyűjét hozta, Dávidka lyukas zokniját, Bálintka meg a rágott fülű sapkát, amit öcskéi sem örökölhették tőle. Vicuska a nagy odúteremtésben még saját körméről is megfeledezett.

*

Gerlice először megijedt a zajos gyerekcsapattól, de aztán észrevette, hogy a madáretető alatt néhány szem magvacska a földre hullott. Odaóvatzkodott, sajgó szárnyacskájával takargatta magát. Olyan mohón esett neki a finom falatoknak, hogy a nagy csendre is csak akkor figyelt fel, mikor már két pici marokban fogoly volt.

– Nézzétek csak! – ujjongott fel Bálint. – Itt van a madárodú első lakója!

– Az első madárodú lakója – mosolygott Édesapa. – Ha ő beköltözik, másik odút is kell készítenünk, hogy legyen tartalék.

– Szegény gerlicének véres a szárnya! – siogatta meg Vicuska az első jövevényt.

– Milyen sovány! Majdnem üres a begye! Ugyan mikor evett utoljára? – vették körbe mindnyájan a kis viharvert menekültet.

Gerlice először kétségbeesetten verdesett sérült szárnyával is, aztán, mikor először a madáretetőhöz tették, majd puha odújába, megnyugodott: ezen a télen már biztosan nem lesz hajléktalan.

Pataki Edit

Szabó Palócz Attila

Tanácstalan kölykök

(Részlet)

A szarka

1.

– Nem minden tarka szarka farka tarka, csak a tarka farkú tarka szarka farka tarka. Nem minden tarka szarka...

Helyszín: a szobám (egy lenyitott ágyon egy összegyűrt párna és három pokróc, az asztalon két hamutálca, egy sörösdoboz, telefonkönyv, fotók és verseskötetek, a másik asztalon az Idegen szavak szótára, elmosott poharak és szemét, az íróasztalon három hamutálca, egy üres sörösdoboz, füzetek, két szótár, zsebkendő, a földön lemezek, egy szakácskönyv, piszkos zokni, lábujjas papucs, használt gatyá, póló, füzetek, törölköző, farmernadrág, zsebkendő) és még néhány hely.

– Nem minden tarka szarka farka tarka, csak a tarka farkú tarka szarka farka tarka.

Figyelem, kezdődik!

Felment a függöny:

Azon gondolkodtam, hogy ültessek-e valakit a liftbe, aki már három napja kuksol ott benn étlen-szomjan, mert a felvonó elromlott. Aztán mégsem ültettem be senkit, mondván, hogy az banális lenne. Egy nyelvtörőt mondogattam magamban. Azt, amelyik az ipafai papról és annak a pipájáról szól. A rádióban az R-Go bömbölt. Ahogy kinéztem az ablakon, a töltésen kívül semmi mást nem láttam. Már épp készültem leírni, amikor elgurult előttem egy szemeteskosci. Elindultam a zebrán. Nem siettem, hiszen csak most váltott át zöldre a lámpa, és azt is tudtam, hogy majd csak fél óra múlva indul a sínbuszom. Benyúltam táskámba, és egy banánt halásztam ki belőle. Angélának vettem, de egyet biztos adna nekem is. Élvezettel fosztottam le a héját, ám ettől is nagyobb élvezet volt beleharapnom. A sínbusz ablakából figyeltem a távolodó állomást. Nagyon rohogtam magamban, amikor megláttam a leeresztett sorompó előtt várakozó autókat. Szerettem ezt a látványt, de utáltam a vonatot, ha nekem kellett arra várnom, hogy elhaladjon. Kedvem lett volna rágyújtani, de véletlenül egy nem dohányzó fülkébe ültem be, s nem mertem megkockáztatni a

lebukás lehetőségét. Angéla nem várt rám, s amikor érte mentem, akkor közölte, hogy nem is számított a látogatásomra.

– Nem minden tarka szarka farka tarka, csak a tarka farkú tarka szarka farka tarka.

Beültünk egy vendéglőbe. Én kávé ittam, ő kólát. Beszélgettünk. Az iskoláról. Utána moziba mentünk. Steven Spielberg legújabb filmjét játszották a Lifkában, A nap birodalmát. Szar. Vettem egy vonatjegyet, és még egyszer megcsókoltam Angélát. A kalauz mellém ült. Örültem neki, mert nem ismertem az állomást, ahol le kellett szállnom. A munkájáról beszélt. Unatkoztam. Azt is elmondta, hogy csak két dolog érdekli az életben: a szesz és a pina. De azért a motorokat is szereti. Kinéztem az ablakon: Mali Idoš Polje. Messze vagyunk még? Már nem nagyon.

– Te, oszt mondtam a havernak, hogy nézze meg a táblát, az meg aszongya, hogy nem lássa...

A heavy metált szereti, de néha titokban a diszkóba is eljár. Kell a felüldülés. Volt egy nője, akit sikeresen felcsinált, aztán meg fizethette az abortuszt.

– Az ott a WC?

Ahogy felnyitottam, szédítő sebességgel rohantak el szemem előtt a vasúti talpfák. Végre csend, illetve csak a kerekek kattogása. Lehúztam. A kezemet nem mostam meg. Minek? Már sötét volt, amikor megérkezünk. Kis nehézségembe került kitalálnom a vasútállomásról. Végre itt. A városi buszra nem kellett sokat várnom. Bevitt a központra. A Szerb Nemzeti Színház előtt megnéztem a plakátokat, majd elhaladtam a Nork áruház mellett.

– Már vártalak. Gyere be!

Levettem a csizmamát, és a meleg szobába siettem. Egy kávé szívesen elfogadtam. A zoknim kurva büdös volt. Nem izgattam magam. Bekapcsolta a videót. Samatha Fox ledobta magáról a bőrkabátját, és megragadta a mikrofont.

– Te, figyelj, van egy csaj. Bomba. Atom-bomba. A melle sem mindennapi, és szerelmes belém. Te, ha ezt nem fogom ki, akkor...

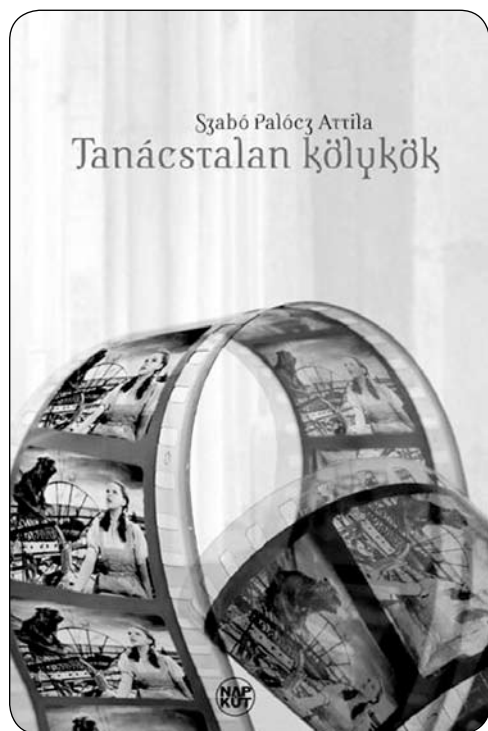
– Nem minden tarka szarka farka tarka, csak a tarka farkú tarka szarka farka tarka.

Már jóval hajnali kettő után volt, amikor útra keltem. Nem volt kedvem aludni. Élveztem az egyébként mindig tömött utca magányát. Sehohly egy lélek. A városi busz már (még...) nem járt, ezért végiggyalogoltam a főutcán. Kétségbeesésemre az tett pontot, hogy kiderült: a buszom csak fél hatkor lesz. Elmehetek esetleg Szabadkára a fél négykor induló vonattal, de annyi pénzem meg nem volt, hogy aztán még onnan is megváltsam a hazáig szóló jegyet. Beültem a vasúti pályaudvar kocsijába, de onnan négykor kidobtak. A buszállomáson ekkor már mozgolódtak, ezért a székhelyemet oda helyeztem át. Büdösekét fingottam. Becsén felébredtem. Mikor visszahelyeztem a fejem, hogy majd alszom tovább, a nyakam ellenkezni kezdett. Új póz után kellett nézmem, de az sem tartott sokáig. Adán visszatértem eredeti alaphelyzetembe. A kalauz azzal keltett fel, hogy ők Kikindáról visszafelé jövet is megállnak itt, de mégis jobban tenném, ha most rögtön leszálnék, mert ők máris indulnak tovább. Bedőltem az ágyamba. Palacsintaszagra ébredtem. Megvolt az ebéd. Apám igazán formában volt. Ismét kigyalogoltam a buszállomásra. Húsz perc múlva már Adán voltam. Anyámék vendégeket vártak, és Dragicáék is bevágódtak. Elmentem Anitahoz, és elmondtam neki, hogy merre jártam. Angéláról persze megfeledeztem a történet előadásában. A tarka szarka farkáról szóló nyelvtörőt is elhadartam. Ő is tudott egyet a csacska makacska macskáról, akinek a tarka farka kacska.

2.

A kis herceg egy báránycsömögöt kért a pilótától a Szaharában, s ő három sikertelen próbálkozás után le is rajzolta neki. A rajzot emlékezetébe vésvé hercegünk magával vitte távoli otthonába. Fellapoztam a könyvet, hogy még egyszer megnézzem a művét, és

Szabó Palócz Artila Tanácstalan kölykök

én meg próbáltam egy malacot rajzolni. Először a régi, még az általános iskolából rám maradt, betűrendes szabály szerint. A hiba ott kezdődött, hogy nem emlékeztem már minden részletére...

A sikertelenség némileg kiábrándított, de annyi erőm azért még maradt, hogy egy újjal is próbálkozzak...

Ez sem lett valami nagy mű, hát a Saint-Exupéry-féle végső megoldást választottam. S én is látni akartam, amint rajzom főszereplője elalszik. És elaludt. Malacos nyelvtörő nem jutott eszembe. Szarkásat ismerek, most már egy macskásat is, sőt paposát, meg egy másikat, amelyik Gyurit hívja gyertyát gyújtani. A malacokkal meg nem törődik senki. Mindig utáltam nézni, ahogy kiskorukban elszedik a fogait, aztán meg, amikor érettebbek már, a kanokat megfosztják férfiaságuktól.

Zsuzsa mindig jobban érezte magát az állatok közt, mint az emberek társaságában. Nem volt szép lány, sőt, többnyire csúnyának tartották, én mégis nemegyszer határozottan szépnek láttam. Valami mindig azt súgta, hogy felettünk áll. Emlékszem, amikor kivonultunk hármasan a kutyákkal játszani. Csak akkor értettem meg igazán. Nem szándékozom itt elmesélni, hogy mi és hogyan történt akkor, és Zsuzsa jellemrajzába sem szeretnék belefolyani most, mert akkor egy magányos emberről kellene írnom, ami ugyancsak nem volna korrekt. Annyit azonban még hozzáfűznék, hogy

amikor megköröztettük a kérdést, hogy ki milyennek látja őt, szép-e Zsuzsa, mindenki megpróbált kitérni a válasz elől, vagy pedig hazudott.

Töltöttem egy kis szörpöt a dobozból a poharamba, aztán meg rohantam ki fosni. Már harmadik napja ment a hasam. Erősen szorítottam a puskám, felkészültem a hirtelen lehetőségekre. Puskás József előttem lovagolt. Ő már tapasztalt vadász volt. Szobája tele volt különféle trófeákkal és a mindenféle versenyeken nyert díjakkal. Még négy golyóm maradt. Kettőt már kilőttem korábban, amikor egy vaddisznó tűnt fel előttünk. Persze nem találtam el. Talán jobb is így. Puskás József újra elmagyarázta, hogy nem szabad csak úgy vaktában lövöldözni, hanem nyugodtan kell célozni, lehetőleg a fejére.

– Nem minden tarka szarka farka farka, csak a tarka farkú farka szarka farka farka.

Bólogattam, hogy jó, persze, mindent megjegyeztem, és legközelebb úgy teszek majd. Csendben mentünk tovább. Karórára néztem, és láttam, hogy itt a hírek ideje. Közöltem társammal, hogy szeretném, ha megállnánk rádiót hallgatni. Jó. Meghallgattuk. Két golyót csúsztattam a puskámba, miután kitisztítottam a csövet. Endre hajolt oda hozzám:

– Te, mit gondolsz, mi a különbség köztem meg a rossz szappan között?

Miután tudattam vele, hogy fogalmam sincs, nagyot röhögött, és elmondta, hogy ő habozik baszni, a rossz szappan meg baszik habozni. Puskás József intett a fejével. Már újra nyeregben voltunk. Egy bagoly szunyókált az egyik ágon. Jeleztem társamnak, hogy várjon. Céloztam. Egy szarka röppent fel a bagoly mögül.

– Tarka volt a farka?

Hangos kérdésemre a bagoly felriadt és elrepült. Puskás József utánalett, de már hasztalan. Szemrehányóan nézett rám.

– Tarka volt a farka? – kérdeztem ismét.

– Mit tudom én! Miért olyan fontos, hogy milyen a szarka farka, ha egyszer a bagoly elrepült?

– Mindegy – sóhajtottam. – Csak azért érdekelt volna, mert nem minden tarka szarka farka farka, csak a tarka farkú farka szarka farka farka.

„A szarkák (Pica) legszembetűnőbb jege, hogy farkuk jóval hosszabb, mint a szárny s lépcsőzetes alakú; 1-ső evezőjük keskeny, kardalakú, alig ér a 2-ik közepéig, a 4-5. evező leghosszabb; fejük tollazata rövid; fészüket nyíltan, de betetőzve építik.

A szarka (Pica pica L.)

Linné, Syst. Nat., X-ik kiad., 1758, p. 106.

(...)

Kedves Olvasó Tanulók!

Ha hirtelen meg kellene mondanom, hogy milyen műfajú szövegeket tartalmaz **Szabó Palócz Artila Tanácstalan kölykök** című, a Napkút Kiadónál napvilágot látott kötete, nem biztos, hogy egyből rávágnám a meghatározást – valószínűleg azt mondanám, hogy rövidtörténeteket. De nagyon bizonytalan lennék benne. Vagy egy linearitást és középpontot nélkülöző regénynek nevezném. Nem tudom. Majd alkalomadtán megkérdezzük a szerzőt.

Ami egységes ezekben a szövegekben, az az elbeszélés egyirányúságának, a valamiféle végkifejlet felé tartó mozgásnak a hiánya. Hirtelen változik a tér, a hely, az idő és a szereplők kiléte is ebben a történetben, pontosabban történetekben, mert egy szövegen belül is átmenet nélkül találjuk magunkat egyik történetből a másikban.

Azt mondanám, hogy a narrációját tekintve fókusz nélküli világ, amelynek én-elbeszélője leginkább az infantilizmus létállapotát képviseli.

Bizonyára lesznek olyan konzervatív olvasók, akik felhúzzák a szemöldöküket e történetek beszédmódját tapasztalva. Ez az elbeszélő ugyanis nem lacafacázik, hanem néven nevezi a dolgokat; a nemi szervek neveit, a szellentést, a hasmenést úgy nevezi, ahogy a mindennapok vulgaritása adja. Én meg szemellenzős hozzáállásnak tartottam volna, ha nekiálllok e szavakat kipontozni. Régebben írtam már erről: nem a trágár szavaktól kell tartanunk a világban, mert azok csak szavak. Még hozzá igencsak ismert, közkeletű, sokak által használt kifejezések. A szélsőséges, igaztalan vagy hazug magatartásoktól kellene inkább tartanunk.

Ti hogy álltok a nyelvtörőkkel? Ismertek néhányat? Írjátok meg őket!

Bence Erika

Vérpezsdítő újdonságok

Az alábbiakban északra vesszük az irányt, és metal vizekre evezünk

Videoklipeket adnak ki

Tavaly októberben jelent meg a svéd/dán Amaranthe melodikus metal zenekar legújabb albuma, a Massive Addictive. Az album egyik daláról a True-ról nemrég videóklip is készült, ezúttal ezzel örvendeztették meg rajongóikat. Az album beharangozója a Drop Dead Cynical című dal volt, amelyhez gyorsan egy videót is társítottak. Ezt követte a Trinity című szerzemény, amely szintén egy klip segítségével hódított a világhálón. Az idén jelent meg a Digital World dalhoz készült videóklip, amelynek a világa tökéletesen tükrözi a dal témáját. A True kapcsán az együttes ezúttal is Patrick Ullaeusszal működött együtt, a True lett egyben az Amaranthe legújabb kislemezének címadója is.

A várva várt lemez

Régóta várják már az Avantasia legújabb stúdióalbumát a rajongók, a német heavy metal zenekar legutóbbi albuma ugyanis 2013-ban jelent meg. Úgy tűnik, a várakozásnak vége, hisz Tobias Sammet nemrég nyilvánosságra hozta, hogy a jövő év elején kiadják

az új albumot, a Ghostlightsot. Mint kiderült Toby és zenésztársai ezúttal is ismert énekesek közreműködésével készítették el a lemezt. A vendégénekesek között van Marco Hietala (Nightwish, Tarot), Sharon Den Adel (Within Temptation), Michael Kiske (Unisonic, ex-Helloween), Ronnie Atkins (Pretty Maids), Bob Catley (Magnum), Jorn Lande és Bruce Kulick (ex-KISS). A Ghostlights január 29-én kerül az üzletek polcaira, ezt követően pedig a zenekar egy hosszú turnéra indul, amely kapcsán az együttes frontembere úgy számolt be, hogy legalább háromórás koncerteket terveznek. Toby arról is szót ejtett továbbá, hogy az új zenei anyag változatosabb lesz, mint elődei voltak, de ettől függetlenül is megmaradnak az együttestől már megszokott stílusjegyeknél.

Tarja Turunen új lemeze

Jövőre jelenik meg Tarja Turunen finn énekesnő legújabb szólóalbuma, amelyről nemrégiben már egy dalt is bemutatott, majd pedig egy videóklipről tett bejelentést. A Nightwish élén megismert Tarja Turunen az új albumról nemrég a No Bitter End című szerzeménnyel rukkolt elő, valamint a már jól megszokott módon egy újabb feldolgozással is bővítette dallistáját, a Goldfingerrel. Az énekesnő az elmúlt időszakban a 2013-ban megjelent Colours In The Dark lemezével járta a világot. Érdekességként Tarja azzal kedveskedett rajongótáborának, hogy minden koncert alkalmával elénekelt egy, a Nightwish-beli időszakában felvett dalt, a Slaying The Dreamert, amelyet mindenhol nagy örömmel fogadott a közönsége.

Az író elmagyarázta

Sok Harry Potter-rajongót gondba ejtett, hogy az immár felnőtt Harry miért nevezte el Albus Perselus Potternek a kisebbik fiát. A név ugyebár a két igazgatóra vonatkozik. Az Albus érhető, hiszen Albus Dumbledore volt Harry egyik legnagyobb szövetségese és jótevője, de Piton szinte csak bosszúságot okozott neki. Nem jól jöttek ki egymással, habár a főhősünk történetét lezáró utolsó könyvből és filmből megtudhattuk, hogy az ellenségesség egyfajta védelemként szolgált a vaskalapos bájitaltan tanár számára, aki hét éven át megkeserítette az ifjú varázslótanonc életét. J. K. Rowling azonban elárulta, mi állt Harry döntésének hátterében. Mint mondta, Piton Harryért halt meg, miközben nem szűnt meg szeretete Lily Potter iránt. Harry ezzel szeretett volna emléket állítani neki, tanúbizonyságot téve a megbocsátásáról és hálájáról.

Figyel a rajongóira

Taylor Swift ismét teljesített egy rajongói álmot. A 12 éves Jorja Hope születése óta fülproblémával küzd, nemrég pedig kiderült, hogy súlyos a baj, hamarosan teljesen elveszítheti hallását. Amikor a tinédzsert szembesítették a diagnózissal, azt bánta legjobban, hogy így már nem lesz lehetősége élőben hallani kedvenc énekesnőjét, Taylor Swiftet. A lány ikertestvérenek, Chloe-nak nem is kellett több, közösségi oldalakon kezdett kampányolni annak érdekében, hogy a testvérenek a története eljusson az énekesnőhöz. Ez megtörtént és eredménye is lett. Taylor meghívta az ikerpárt november 28-ai Sydney-i fellépésére, és utána együtt is buliztak. A lányok azt mondták, felejthetetlen élményben volt részük.

SZTÁRVILÁG

Az Irigy Hónaljmirigy és a Star Wars

Nem kell már sokat várni a Star Wars új bemutatójáig, a világ pedig egyre nagyobb Star Wars-lázban ég. Réges-régen, egy messzi-messzi galaxisban az Irigy Hónaljmirigy tagjai is hatalmas Csillagok Háborúja-rajongókká váltak. Papp Feri, a zenekar gitárosa gyermekkorra óta odavan az ürepszért, szenvedélyével a többieket is megfertőzte, így nemrég egy különleges délutánt is eltöltöttek együtt, a Star Wars bűvöletében. A zenész rábeszélte a társait, hogy találkozzanak a Csillagok Háborúja Jelmezes Rajongó Klub tagjaival, és próbálják ki, milyen lehet a kultikus filmek szereplőivé válni. Csarnoki Anti Yoda, Sipos Tomi Han Solo, Uszkó Laci pedig Obi-Wan Kenobi bőrébe bújt, és megküzdött Darth Vaderrel is.

Újra összeállhatnak a tesók

Két év telt el azóta, hogy feloszlott a kétezres évek egyik legnépszerűbb fiútríója, a Jonas Brothers. Azóta Kevin, Joe és Nick a magánéletükre és szólókarrierjükre koncentráltak. Lettek sikereik, de nem akkora, mint annak idején, amikor még együtt zenéltek. Rajongóik legnagyobb örömére viszont Joe nemrégiben azt nyilatkozta: felmerült bennük a gondolat, hogy ismét összeálljanak, legalább egy dal vagy egy közös album erejéig. Erre azonban nem biztos, hogy a közeljövőben kerül sor. A Jonas Brothers 2005-ben robbant be a köztudatba, hét év alatt négy nagy sikerű albumot adtak ki.

Csalódást okozott az új Csillagok háborúja videojáték

Messiásként várták a rajongók a *Star Wars Battlefront* videojátékot. A Csillagok háborúja óriási őrcsatáit életre keltő szoftvernek azonban nagyobb lett a füstje, mint a lángja: egy darabig szórakoztató ugyan, de a kötelezőnél semmi többet nem hoz.

Tíz évet kellett várnunk, hogy folytatást, vagyis inkább újragondolást kapjon a *Star Wars Battlefront*: a Csillagok háborúja világában játszó lövöldözős szoftver valójában egy háborús játék, csak éppen mindenki kedvenc mesevilágába kalauzol el. Vannak itt óriási birodalmi lépegetők, űrhajók, de megjelenik maga Luke Skywalker és Darth Vader is.

A fentiek igazából már önmagukban eladnak egy játékot, és a gond az, hogy ezt a kiadó, az Electronic Arts pontosan tudta: nem is erőltették meg magukat, hogy az elvártakon felül bármit belerakjanak a szoftverbe.

Különösen kár, hogy a játékból teljes egészében kispórolták az egyszemélyes játékot, vagyis a történetet. Bár van egy offline is játszható küldetéses mód, amelyben egy barátunkkal is lövöldözhetünk, ez olyannyira üres, unalmas és értéktelen, hogy nyugodtan elmondható: a *Battlefront* stabil, online játéokra alkalmas internetkapcsolat nélkül fabatkát sem ér. Pedig az ára PC-re csaknem 50, konzolra 60 euró, ami azért nem kevés pénz.

A játék tehát a csoportos összecsapásokra lett kihegyezve, számos különféle játékmódban vehetjük bele magunkat az online őrcsatákba. Van itt egyszerű lövöldözés, birodalmi lépegetős akció, űrhajós csata, és még számtalan más variáció.

A módok sok mindenben eltérnek egymástól, egyesek egészen kevés (8-12) játékost eresztenek össze, míg másokban igazi gigászi, negyvenfős háborút vívhatunk. Egyezik mindenütt, hogy a birodalmiak és a lázadók szövetsége csap össze a csatatéren.

Legtöbb esetben a filmből már ismert hősök, vagy a különféle járművek is segítségünkre vannak: ezek adják meg a *Battlefront* sávt-borsát. Ha ugyanis kivesszük a képletből a pályán rohangászó Leia hercegnőt, az óriási (és a kevésbé óriási) lépegetőket és az űrhajókat, a játék hamar ellaposodik.

A dizajnt és a zenét tökéletesen eltalálták, a hangulat is kielégítő, a látvány kimagasló, és szerencsére játékmódból is van elég. (origo.hu)

Újabb örület: Formula E, vagyis robotautók versenye

Egyre több nagynevű autógyártó fejleszt olyan járműveket, amelyek vezetése nem igényel emberi közreműködést. A robotsofőrök tudása ma már olyan szintű, hogy jövőre világbajnokságot rendeznek a számukra. Az eseményről a kategóriát tömörítő szervezet, a Formula E vezetői számoltak be.

A Roborace fantázianevevel viselő versenysorozatától a szervezők azt remélik, hogy a Formula-1-hez hasonlóan egyszerre lesz közönségvonzó látványosság, és a forradalmi technikák kísérleti laboratóriuma. A futamok nyíltak, és remélhetőleg nemcsak a nagy márkákat fogják vonzani, hanem a hobbistákat is, akik megmutathatják a világnak zseniális új ötleteiket. (computerworld.hu)

A londoni Battersea Parkben is versenyeznének a vezető nélküli autók, de a helybeliek ezt nagyon szeretnék megakadályozni

Robotrekord Rubik-kocka kirakásában

Egy amerikai diák robotja 2,39 másodperc alatt rakta ki a Rubik-kockát. Ő az új világbajnok – írja a computerworld.hu.

Egy LEGO-elemből épített robot tavaly már megdöntötte a kockaforgatás emberi világcsúcst, de most a gépek tovább növelték előnyüket. *Zackary Gromko* amerikai diák robotja 2,39 másodperc alatt rakta ki a kockát, eredményét a Guinness World Records is jóváhagyta, miután a kocka teljes mértékben megfelelt a World Cube Association szigorú követelményeinek.

A csúcscsúszásra *Gromko* floridai gimnáziumában került sor. A robot először két kamera segítségével szkennelte a kockát, majd kiszámította a megoldást, végül hat karjával szempillantás alatt kipörgette a kockát. Az amerikai tinédzser azért kezdett bele a robot megépítésébe, mert elégedetlen volt a saját eredményével. Az emberek által használt megoldási technikák legjobbjai is 60 lépésből állnak, elvileg azonban bármilyen állásból kevesebb, mint 20 lépéssel el lehet jutni a végeredményig. És ha ehhez még hozzávesszük a robotkarok elképesztő forgatási sebességét is, érthetővé válik minden.

A robotkarok hat oldalról ragadták meg a Rubik-kockát, és 2,39 másodperc alatt színre forgatták

Érdekességek a Trónok harcáról

A Trónok harca amerikai televíziós fantasy sorozat George R. R. Martin nagy sikerű regénysorozata, A tűz és jég dala alapján készült. Az első évad 2011-ben került bemutatásra. A sorozatot rendkívül jól fogadták a nézők és a kritikusok egyaránt, népszerűsége azóta is töretlen sikerű, valóságos kultusz lett. A Trónok harca abba a korba kalauzol el bennünket, amikor még kardokkal vívták a csatákat, királyok és hadvezérek döntöttek életről és halálról. Számos szakember szerint egyes részeiben valóságosabban mutatja be a középkort, mint más médiaábrázolások, különös tekintettel a családi kapcsolatokra, de felrajzolja azt is, hogy miként hat a múlt a jelenre. Az alábbiakban tíz érdekességet osztunk meg a Trónok harcáról.

1. George R. R. Martin esetében a Trónok harca alapötletét ékszer-teknoísei ihlették, ugyanis végignézte, ahogy házi kedvencei sorra pusztulnak el, miközben arról képzelgett, hogy tulajdonképpen lovagok, akik agyafúrt tervekkel teszik el egymást láb alól.

2. Ausztráliában a színházak rendszeresen adják a Trónok harca paródiáját, amely a Dames of Thrones Burlesque Show címen fut.

3. A sorozat nyitányában előforduló fogaskerekekből álló váratok Leonardo da Vinci ezekhez hasonló találmányai inspirálták.

4. 2012-ben az Arya volt a legnépszerűbb újszülött lánynév az Egyesült Államokban.

5. Sansa Stark karakterét megformáló Sophie Turner örökbe fogadta sorozatbéli farkasát, amely természetesen egy kutya, és a Zunnin nevet adta neki.

6. Az egyik jelenet felvételénél Emilia Clarke-ot olyan sok művérral borították be, hogy utána odaragadt egy vécéülőkéhez.

7. Emilia Clarke karaktere az egyik jelenetben lószívet eszik, de a színésznő valójában csak gumicukort rágszált. Állítása szerint így sem kellett megjátszania az undort, mivel a művérnek rettenetes íze volt.

8. A sorozat első része után George R. R. Martin azt az üzenetet küldte a Joeffryt alakító Jack Gleesonnek, hogy: Gratulálok, mindenki gyűlöli! – a karakter valóban nem nőtt sokak szívéhez.

9. Alfie Allen a valóságban a népszerű Lily Allen énekesnő öccse, aki-ről nővére egy dalt is írt Alfie címmel.

10. Peter Dinklage a valóságban vegán, azaz szigorúan vegetáriánus, így ha azt látjuk a sorozatban, hogy húst eszik, az biztos nem igazi.

Hogyan mérjük az intelligenciát?

Sir Francis Galton kísérlete meg először mérni az intelligencia egyéni különbségeit: az 1884-es Londoni Egészségügyi Világkiállításon felállított egy laboratóriumot, amelyben az emberek megmérethették a látásuk és hallásuk élességét, a szemmértékük pontosságát, a reakcióidejüket és hasonlókat. Galton elvei alapján alkotta meg James McKeen Cattell a világ első „mentális tesztjét”, amely nagyrészt szintén az érzékelés pontosságát mérte. A mai értelemben vett intelligencia-tesztet Alfred Binet alkotta meg. Őt azonban Galtonnal szemben nem a tudományos érdeklődés hajtotta, hanem egy nagyon is gyakorlati probléma. Kénytelen volt szembeesni azzal, hogy vannak gyerekek, akik nem képesek lépést tartani a többiekkel, és hamar kialakultak a legrosszabbak számára fenntartott külön osztályok. Azt pedig a tanárok döntötték el, hogy ki kerül ezekbe az osztályokba. Binet-t azzal bízta meg a Francia Közoktatási Minisztérium, hogy készítsen olyan pszichológiai eszközt, amely alapján objektíven megál-

lapítható a gyerekek iskolaalkalmassága. Binet feladatai a hétköznapi ítéletalkotásra épültek. „Mire jó a gyufa?”, „Milyen napszak van, amikor a nap lenyugszik?” – ehhez hasonló kérdésekből állt a világ első, 1905-ben elkészült valódi intelligenciatesztje.

Együk okosra magunkat!

Agyunk kondíciójának megőrzésében segít a tanulás, egy új hobbi, a rejtvényfejtés. Az sem mindegy, mi kerül a tányúrunkra. Különösen a B6- és a B12-vitamin fontos, ami a paprikában, tözegáfonyában, karfiolban, kelkáposztában és fokhagymában bőven van. Az omega-3-at pedig hallal és csonthéjasokkal (dió, mandula) vehetjük magunkhoz.

Binet megvizsgálta, hogy az egyes feladatokat átlagban hány éves korban tudják megoldani a gyerekek, és így a feladatok megfeleltethetők voltak egy adott életkorra jellemző átlagos teljesítményszintnek, amelyet mentális kornak nevezett el. Például egy gyereknek, aki az átlagosan 8 évesek által megoldott feladatokat még meg tudja oldani, de a 9 évesekét már nem, a mentális kora 8 év. Binet ezek után összehasonlította a mentális kort az életkorral, hogy kiderüljön, a gyerek értelmi fejlődése megelőzi-e a kortársait, vagy pedig lemaradásban van. Ha például Zoli 10 éves, de a 8 évesek átlagos teljesítményszintjét éri el, vagyis a mentális kora 8 év, akkor kétvényi lemaradást mutat. Wilhelm Stern mutatta meg, hogy ha a mentális korból nem kivonjuk az életkort, hanem elosztjuk vele, akkor a különböző gyerekek összehasonlításakor a tapasztalatokkal sokkal inkább megegyező eredményt kapunk. Vagyis Zoli esetében az eredmény $8 / 10 = 0,8$, Peti esetében viszont

$4 / 6 = 0,66$. Így született meg az intelligenciahányados, vagyis az IQ fogalma.

Az első csoportosan is felvehető tesztek az első világháború során jelentek meg Army Alfa és Army Beta néven, az Egyesült Államok hadserege használta őket a tisztek kiválasztásakor. Az IQ-tesztek az ehhez hasonló, egyszerre sok emberrel, egyszerűen és gyorsan kitölthető tesztek megszületése nyomán váltak igazán elterjedté.

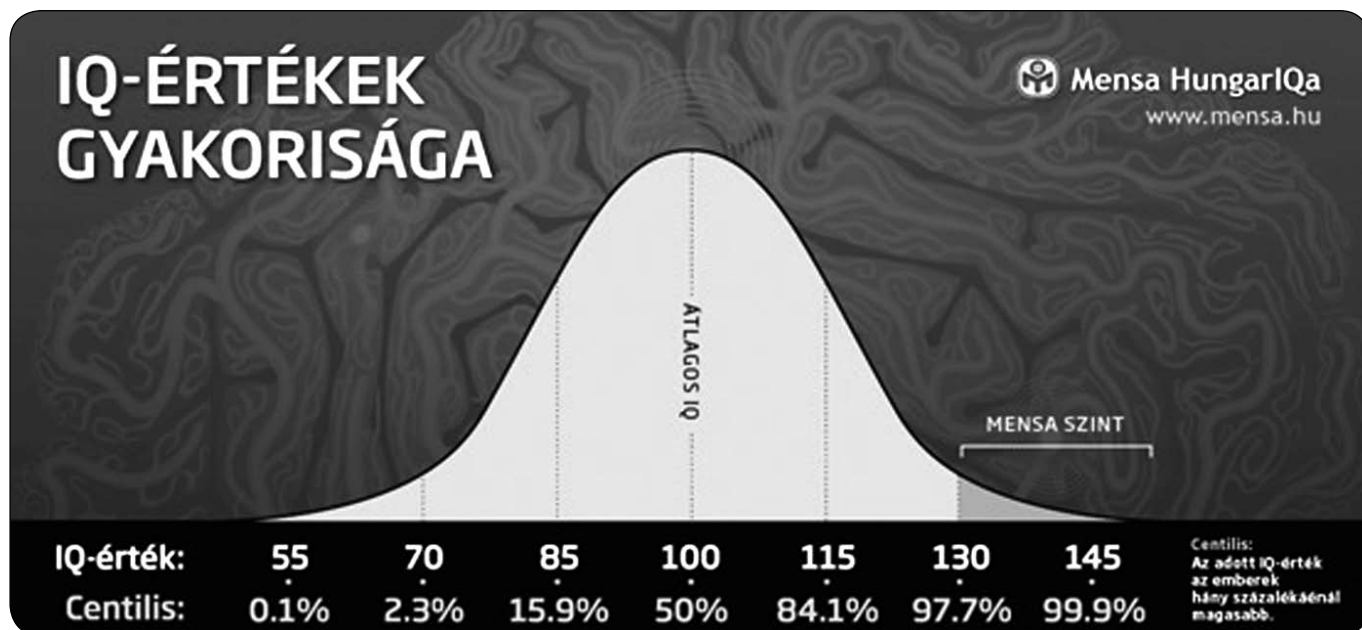
Polgár Judit a legmagasabb IQ-val rendelkező nő

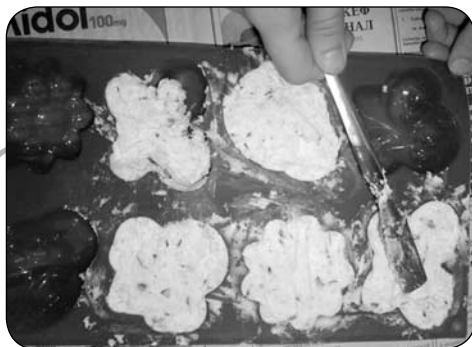
Polgár Judit magyar sakknagymester egyedüli nőként került rá a világ tíz legintelligensebb emberének listájára – írja a maszol.ro. A sorban a hetedik helyet foglalja el, de nőként megkérdőjelezhetetlen az elsője. A világ lakosságának mindössze 0,5 százalékának van 140 feletti IQ-hányadosa, egy kis csoportnak azonban ennél is sokkal nagyobb az intelligenciája.

Tudod-e?

A Mensa nemzetközi egyesület, amelyet 1946-ban alapítottak Angliában. Ma több mint százezer tagja van a világ mintegy száz országában. Célja, hogy összefogja a magas intelligenciájú embereket, tekintet nélkül korukra, nemükre, származásukra vagy társadalmi helyzetükre. A „legszívesebb szürkeállománynak” bárki tagja lehet, aki elmúlt 17 éves, és a Mensa intelligenciatesztjén az emberek 98 százalékánál magasabb IQ-értéket ér el. Sok mindent megtudhatsz még a mensa.hu, vagy a mensa.rs honlapokon.

Az IQ a felnőttek esetében relatív mutató, azt mutatja meg, hogy a személy milyen eredményt ért el a saját országában, a saját korcsoportja átlagához képest

Szappankészítés Nagykikindán

A Tudás kincstára projektum keretén belül a nagykikindai Fejős Klára iskola kémia szakcsoporthoz illóolajos, gyógynövényes szappanokat készítettek. Élvezet volt dolgozni, miközben a tantermet kamilla-, levendula-, rozmaring-, zsálya-, citrom- és narancsillat töltötte ki – jelentette Madarász O. Jolán kémiatanárnő, és hozzáfűzte, hogy egy ideig száradni hagyják a szappanokat, de az ünnepekre használatra ké-

Közeleg a téli szünet, és ezért az adai Szarvas Gábor Könyvtár ifjúsági részlegének munkatársai pályázatot hirdettek. Abból indultak ki, hogy nincs jobb program egy fagyos téli délutánon, mint egy bögre forró tea és egy jó történet.

A következőt írják: „Könyvajánlót várunk töletek, minimum három irodalmi alkotásról. Kihasználhatjátok a téli szünetet olvasásra, vagy ha már korábban olvastatok valamit, ami igazán tetszett, és úgy gondoljátok, érdemes lenne másnak is elolvasnia, szívesen látjuk korábbi élményeiteket is.

Ha alsós vagy, három különböző meseajánlót várunk tőled, meséként 10–15 mondatban. Ha kedved tartja, szívesen látunk mellékletként illusztrációt is.

Könyvajánló pályázat

Ha felsős vagy középiskolás tanuló vagy, emlékeztetnénk arra, hogy a három különböző irodalmi mű között helyet kaphatnak prózai és lírai alkotások is. Ha kedvenceid között megjelenne legalább egy kortárs vajdasági szerző, az igazán megmengetné a lelkünket. A terjedelem ajánlónként nem haladhatja meg a fél gépelt oldalt.

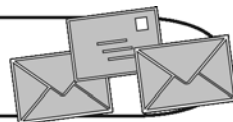
A pályázaton részt vehetnek Ada község területén élő, vagy községbeli oktatási intézménybe járó tanulók. A pályázatokon kérjük feltüntetni a teljes nevet, az iskola megneve-

zését, osztályt és az osztályfőnök/felkészítő pedagógus nevét.

A munkákat 2016. január 19-éig várjuk. A munkák beadhatók személyesen, a Szarvas Gábor Könyvtár ifjúsági részlegén munkanapokon 8 és 16 óra között, vagy e-mailben a biblioteka.ada@gmail.com címen, utóbbi esetben a levél tárgyában kérjük a következőt megjelölni: „Pályázati munka – könyvajánlók”.

Eredményt 2016. január 22-én, a magyar kultúra napján hirdetünk. Kategóriánként (alsós, felsős, középiskolás) három munkát fogunk díjazni, szerzőik könyvjutalmat kapnak. Olvasásra fel!”

MIZUJS?

Német verseny Kiskunfélegyházán

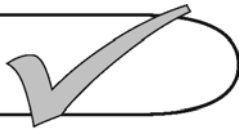
November 10-én, egy keddi napon, 10 órakor a német szakos tanár úrral és két velem egyidős tanulóval útra keltünk Kiskunfélegyházára.

A vetélkedő a Szent Benedek Szakközépiskolában volt megtartva. Fél egykor megtaláltuk az iskolát. A tanár úrral körülnéztünk az ismeretlen településen. A bejelentkezés, regisztráció fél kettőkor volt. Az iskola igazgatója köszöntött mindenkit, és elmondta, melyik teremben melyik csapatok fogják írni a tesztet. Amikor minden csapat megtalálta a helyét, a tanárok kiosztották az első lapokat. Összesen öt feladatlapot kaptunk, amelyeket négy óráig be kellett fejezni. Ezek a tesztek számunkra nem voltak nehezek, mivel készültünk. A kérdések főleg Németországgal kapcsolatosak voltak, de előfordultak nyelvtani feladatrészek is. A példák megoldása után mindenki lement a tornaterembe. Amíg az eredményt vártuk, megvendégelték bennünket zsíros kenyérral és teával. Kis idő után az igazgató úr megjelent a teremben. Köszönetet mondott, hogy ilyen nagy számban megjelentünk, és megkezdte az eredményhirdetést. Reménykedtünk, hogy legalább az első ötben benne leszünk, de amikor

más a második helyezettinél tartott, tudtuk, hogy ez nem sikerült. Hanem amikor az igazgató úr azt mondta, hogy különösen örül az első helyezettinek, mert határon túlról érkeztek, méghozzá Szerbiából... a tanár úrral együtt mindannyian meglepődtünk, és megörültünk. Ekkor kimondta a csapattagok neveit: Bazsó Alexandra, Gábor Tímea és Leonov Vörös Tamás. Kimentünk, átvettük az okleveleket és az ajándékokat, amely három pendrive-ot, három német nyelvű könyvet, három füzetet és íróeszközöket tartalmazott. Rengetegen gratuláltak nekünk a jó helyezésért. Boldogan vettük az irányt Szeged felé, a Cinema City-be, ahol megnéztünk egy filmet. Ezután hazaindultunk. A határon nem voltak sokan, ezért gyorsan átértünk.

A verseny előtt izgultunk, mert nem tudtuk, hogyan fog alakulni a tesztírás eredménye. A végén mindannyian megkönnyebbültünk, és örültünk az elért sikereknek. Köszönjük István Ervin tanár úrnak, hogy elvitt bennünket erre a megmérettetésre, és hogy ennyit foglalkozott velünk.

Gábor Tímea, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Van önbizalmaid?

**Igazak rád a következő állítások?
Négyféle lehetőség közül választhatsz:
ha az állítás mindig igaz, 3 pontot adj magadnak,
ha gyakran, 2 pontot, ha néha, 1 pontot,
a nem igaz válasz 0 pontot ér.**

1. Nem szívesen mesélek az iskoláról, mert szerintem érdektelen.
2. Jobb tanulók mellett úgy érzem magam, mint egy buta kislány.
3. Társaságban alig szólok meg, mert félek, hogy butaságot mondok.
4. Ha plusszfeladatot sóznak rám, egyszerűen nem tudok védekezni.
5. A kritika gyakran napokig foglalkoztat, nem tudom, hogy dicsértek vagy bíráltak.
6. Ha egy buliban a vendéglátón kívül senkit sem ismerek, soha nem tudom, hová álljak, mit tegyek, hogyan fogjam a poharat.
7. A társas összejövetelt nem tudom élvezni, mert görcsösen arra figyelek, hogy megfeleljek, nehogy véletlenül hibát kövessék el.
8. Gyakran napokon át nem hív fel senki, de ilyenkor én sem hívom fel a barátaimat.
9. Ha kávézóban találkozom a barátnőmmel, inkább kint várok, amíg megérkezik.
10. Ha bemutatnak valakinek, a legelső gondolatom: remélem, jó benyomást teszek rá.

Értékelés

0–4 pont:

Fontos a számodra, hogy az iskola és a szabadidőd örömet szerezzenek. Mellékes, hogy közben elismernek-e, csodálnak-e mások. Ez a viselkedés egészséges, stabil önbecsülésről árulkodik.

5–10 pont:

Nagyjából összhangban van a nyilvános szereplésed a valódi éneddel, néha azonban be kell dobnod színészi képességed, hogy magabiztosságod ne hagyjon cserben. Ilyenkor soha ne ítéld el a bizonytalanságod!

11–20 pont:

Az önbecsülésed nem túl fejlett, ezért gyakran mások szemével látod és ítéled meg önmagad.

21–30 pont:

Az önbecsülésed meglehetősen alacsony. Nem tudod értékelni a saját jó tulajdonságaidat. Kisebbrendűségi érzés vezérli az életed, ez az oka annak, hogy gyakran rosszul érzed magad a bőrödben, testileg és lelkileg egyaránt. De ezen lehet változtatni, ha nem egyedül, akkor pszichológus segítségével. Csodálkozni fogsz az eredményen!

Horoszkóp

Kos

Segítőképpen állsz valakihez, és ez később még megtérül. Hamarosan neked is szükséged lesz a hasonlóan rugalmas hozzáállásra, és jól fog jönni, hogy van, aki a te oldaladon áll.

Bika

Ne kerülgesd tovább a forró kását, ha valaki választakat szeretne, akkor azokat add meg neki. Minél tovább bonyolítod a helyzetet, annál mélyebbre merülsz a hálóban, amelyből nehéz lesz kikeveredni.

Ikrek

Főlölegesen aggódtál, mert úgy tűnik, eddig a lehető legjobban alakulnak a dolgok. Lehet, hogy itt az ideje, hogy elkezdj bizalmat szavazni magadnak és a környezetednek, mert kiérdemelték.

Rák

Olyan valakivel találsz közös pontot, akivel nem is gondoltad volna. Lehet, hogy érdemes kihasználni ezt a lehetőséget, mert gyorsan kiderülhet, hogy van közös cél is, amin dolgozhattok.

Oroszlán

Nem érdemes sokat gondolkodni valamin, jobb, ha egyből a dolgok közepébe vágsz. Használd ki a kínálkozó lehetőségeidet, mert nem biztos, hogy valami jobb is fog jönni! Dolgozz abból, amid van!

Szűz

Nyitott vagy és érdeklődő, ez pedig valaki mást is megnyerhet egy olyan ügynek, amely számodra különösen fontos. Ez lesz az a hozzáállás, amely elhozhatja neked a sikereket.

Mérleg

Most van talán a legnagyobb szükséged arra, hogy egy kicsit elvonulj, és egyedül legyél a gondolataiddal. Figyelj a megérzéseidre, mert ebből szülehetnek a legjobb döntések!

Skorpió

Ne hagyj az utolsó pillanatra semmit, mert így olyan megoldások szülehetnek, amelyek nem a legszerencsésebbek. Kövess olyan ütemtervet, amelyet biztosan tudsz tartani!

Nyilas

Nem baj, ha valaki más nem hisz benned, elég, ha te bízol önmagadban. Legyél határozott, és ne hagyd, hogy bárki elbizonytalanítson az út során, mert ezzel akadályozhatod a sikereidet!

Bak

Olyan kihívásokkal találd szemben magadat, amelyeket mindenképpen le kell küzdened. Ne berzenkedj ez ellen, mert a jutalom sem marad majd el, és arányos lesz a küzdelem mértékével.

Vízöntő

Meglepoő híreket kaphatsz valahonnan, de ha egy kicsit belegondolsz, kiderül, hogy nem is olyan beláthatatlanok ezek a következmények. Legközelebb már ügyesebben számíthatsz ki a dolgokat.

Halak

Itt az ideje valami egészen új dologba kezdeni, különösen, ha úgy érzed, hogy valami már nem nyújt elég izgalmat a számodra. Keress új kihívásokat, mert ezzel új izgalmakat is feltárhatsz magad előtt!

Kérdéseitekre válaszol Bori Mária

„Kedves Bizi!

Rendszeresen olvasom a Jó Pajtást, igaz az iskola könyvtárában, és a Bizalmas sorok az egyik kedvencem. 12 éves vagyok, és a nyár óta szeretek egy nálam egy évvel idősebb fiút. Azért a nyár óta, mert a medencén barátkoztunk össze vele és a barátaival. Egy iskolába járunk. Amióta elindultunk a suliba, azt vettem észre, hogy amikor a közelben vagyok, a fiú mindig néz. De sajnos soha nem kérdezi meg tőlem azt, amit én is nagyon szeretnék: akarok-e vele járni. Nem tudom, mi a gondja. Lehetséges, hogy nincs mersze erre? Kérlek, segíts, adj tanácsot, mit tegyek tovább, mert a barátnőim már megtették a magukét, többször is megpróbálták megkérdezni tőle, hogy tettem-e neki, de újabban mindig elszökik tőlük. Akkor itt most mi a helyzet?

Válasz:

Kedves Piccolo!

Nagy a valószínűsége annak, hogy a barátnőd nem tett neked jó szolgálatot azzal, hogy a fiút megrohmozta a kérdéseikkel. Ha továbbra is ezzel a taktikával próbálkoztok nála, biztos, hogy ennek a fiúnak (de más fiúknak sem, hasonló esetben) eszé ágában sem lesz megkérdezni tőled azt, amire te vágyasz. A barátnőd üldözőbe vették a kérdéseikkel. A fiúnak szimpatikus vagy, különben a nyáron nem töltöttétek volna egy társaságban az időtöket. Mivel valószínű, hogy a szegénylősebb, bátortalanabb típus, visszafogottabban kell viselkedni vele, és azt hiszem a többi fiúval is, mert kevesen vannak azok, akik kedvelik a nyomulós, rámenős személyeket. A te eszedben pedig nem biztos, hogy te igazából tetszel-e neki, vagy csak elmerengett a te irányodban, amikor úgy láttad, hogy téged néz. Az is lehetséges, hogy még egyáltalán nem érdeklik a lányok és a szerelem, akkor csak barátkozást várhatsz tőle. Légy türelmes vele és a önmagaddal is. Amikor együtt vagytok, mosolyogjál rá, köszönjél neki, és ha csak visszaköszön neked, az már sokat jelent. Téves az a közeledési taktika a másik nemhez, ha lerohanjuk azzal, hogy „Én járnai akarok veled!”, vagy „Szeretlek!”. E helyett inkább barátkozzatok, amikor csak lehet. Erre jó helyszín az iskola. Éreztétek jól magatokat egymás, a barátok, osztály- és iskolatársak társaságában, ismerjétek meg jól egymást, mert ez az alapja minden más további kapcsolatnak, a szerelmének is. Ha már jobban megismertétek egymást, többet beszélgettetek, valószínűbb, hogy akkor a fiú is bátrabb lesz, hisz nem éri magát letámadva, üldözve és veszélyeztetve. Nem szabad elfelejteni a tény, hogy általában a lányok sokkal előbbre járnak, érzelmi dolgokban is, mint a velük egykorú fiúk. (Az egy év, nem nagyon változtat ezen a tényen.) És arra is számíthatok, hogy az osztálytársak nem mindig jóhiszeműen viselkednek egymással. Sokszor a piszkálódás, cikizés elveheti az ember kedvét. Ezért, ha csak lehet, a másik ember iránt úgy viselkedjél, úgy közeledjél feléje, ahogyan neked is jól esne, ha feléd közelednének, ahogyan te szeretnéd, hogy viselkedjenek veled. Biztos, hogy nem fogsz tévedni!

„Kedves Bizalmas sorok!

Azt hiszem, nagy bajban vagyok. Nemrégiben hülyeséget csináltam az iskolában, és nem tudom, hogyan mondjam meg a szüleimnek, mielőtt mástól megtudják. Megjegyzem, nagyon szigorú szüleim vannak. Kérlek, adj tanácsot! Mi a legjobb módszer, hogy közöljem velük a rossz hírt?

Szabi”

BIZALMAS SOROK

Válasz:

Kedves Szabi!

Azt hiszem, időközben már kiderültek a dolgok, hisz a válaszadás a Jó Pajtásban nem a leggyorsabb műfaj. Sajnos olyan recept, amire te vágyasz, hogy büntetlenül megúszhassad a dolgot, vagy éppen a szüleid ne tudják meg mit tettél, nincsen. Ilyen és hasonló esetekben, a legjobb recept és módszer az „idejében” és „őszintén”. Ha nem vársz sokáig a vallomással, nem titkolódsz, kisebb a valószínűsége annak, hogy szüleid elveszítik a bizalmukat irántad. Ha emellett még őszintén fordulsz hozzájuk a gondoddal, a szüleid viselkedését is inkább az „ész” és kevésbé az „érzelmek” fogják vezérelni. Sokkal higgadtabban, tárgyilagosabban tudnak reagálni arra, amit közölsz velük. Egy biztos, hogy mérgesek lesznek az első pillanatban. Jó dolog, ha előbb azzal a szülővel beszélgetsz a gondodról, akiről tudod, hogy jobban megért téged és a gondjaidat, akivel közelebbi a kapcsolatod.

Ezek a személyek általában az anyukák szoktak lenni. A további magyarázkodást arra az időszakra kell hagyni, amikor lecsitult bennük a harag. Mindenféleképpen tudatnod kell velük, hogy mennyire sajnálsz, a történeteket, és igyekszel majd, hogy többé ne történjen meg veled ilyen és hasonló dolog. Ha látják, hogy tudatában vagy a hibádnak, és készen állsz vállalni a vele járó következményeket is, könnyebben megbocsátanak. Az is biztos, hogy egy ideig vezekelned is kell: pl. ajánljad nekik, hogy egész héten te fogsz mosogatni, és ha kell a tanulás miatt, néhány barátnős kimenőről is lemondhatsz. A jövőben pedig óvakodjál a meggondolatlan viselkedéstől, amiről tudod, hogy bajba kerülsz! Ha kell, mielőtt cselekednél, számolj el tízig.

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy 13 éves fiú vagyok. Nekem az a gondom, hogy van egy lány az iskolában, és én örültem beleszerettem. A legnagyobb baj az, hogy ő is jár valakivel. Kérdés, hogy van-e remény, ha bevallom neki, mit érzek, meg az is, hogy nem tudom, hogyan mondjam meg, hogy mit érzek iránta! Help!

B. Boy”

Válasz:

Kedves B. Boy!

Nem tudom elírás volt-e, vagy valóban te is már jársz valakivel. Mert akkor igazán belebonyolódtál a dologba. Mielőtt bármibe is belekezdnél, rendezd az előző kapcsolatodat, ha van már. Ha mást kedvelsz jobban, sokkal becsületesebb szakítani a barátnőddel, pontot tenni erre a történetre, mielőtt másik kapcsolatot kezdeményeznél. Az biztos, hogy bevallhatod a lánynak, mit érzel iránta, de ha előtte nem észlelted nála a vonzalom jeleit (követ a tekintetével, sűrűn rád néz, mosolyog rád, gyakran a közeledben tartózkodik, esetleg flörtöl veled, amikor a fiúja nincs jelen stb.), számolnod kell azzal, hogy a vallomással valószínűleg nem fogsz osztatlan sikert aratni nála. Viszont, ha előbb már jelezted neki, hogy tetszik, és szeretnéd jobban megismerni, akkor lehet, hogy figyel rád, és számításba jöhetsz, mint szimpátia, szerelem. Persze minden attól függ, milyen érzelmek fűzik az előző fiújához. Hogy tisztában lássad az esélyeid, a legjobb, ha a barátnőinél végzel felderítő munkát, náluk érdeklődj finoman arról, hogy mit gondolsz rólad. Ha begyűjtöd az esélyeidről az információkat, akkor nagyobb biztonsággal tudhatod, hogy érdemes-e lépned a lány felé, vagy inkább jobb, ha kivárod, hogy szakítson a mostani szerelmével, és csak akkor próbálkozz. Persze, akkor se ne feledd, hogy az érzelmeknek kölcsönösnek kell lenniük.

Piccolo”

B. Boy”

Szemkontaktus - Hogyan használd?

Szeretnéd tudni, hogyan állapíthatod meg rákérdezés nélkül, hogy hazudik-e valaki? Vagy azt, hogyan légy vonzóbb anélkül, hogy megváltoztatnád a külsődet?

Egy új tanulmány szerint a szemkontaktus segíthet megalapozni a bizalmat. A kutatás szerint, ha valaki szemébe nézünk, hajlamosak vagyunk leutánozni a pupillája méretét. Habár ezt nem tudjuk szándékosan irányítani, jelentős hatással lehet azokra a szociális döntésekre, amelyeket a szemlélyel kapcsolatban hozunk, mint például hogy mennyire bízunk meg benne. Ha hiszed, ha nem, a szemkontaktusnak hatalmas ereje van.

A szemkontaktus szerelmet hozhat

Egy kutatás kimutatta, hogy az emberek vonzóbbnak találják valakit, ha az tartja a szemkontaktust. Úgy tűnik, hogy ha valaki sokáig a szemünkbe néz, az a nárcisztikus oldalunknak hízeleg. A legtöbbünknek az

olyan emberek tetszenek, akiknek mi is tetszünk, és mivel a szemkontaktus az érdeklődés jele, valószínűbb, hogy olyasvalakibe szeretünk bele, akiről azt gondoljuk, hogy viszonyozza az érzést.

Javítja a tudatosságot

Hallottad már, hogy a szem a lélek tükré? A kutatás kimutatta, hogy ha valaki szándékosan szemkontaktust vesz fel veled, akkor erősen öntudatos leszel. Ennek az oka elég vicces: habár az eszünk tudja, hogy senki nem tudja elolvasni a gondolatainkat pusztán azzal, hogy ránk néz, a közvetlen szemkontaktustól mégis úgy érezzük, mintha ez történe.

Rajtakaphatsz egy hazudozót

Egy tanulmány szerint, ha valaki át akar verni és meg akar győzni valamiről, az általában többször fog szemkontaktust kezdeményezni, mint egy igazmondó. Miért? Mivel a legtöbben tudjuk, hogy az embereknek az

a meggyőződésük, hogy miközben hazudunk, kerüljük a szemkontaktust. Ezért hát megpróbálunk túlkompenzálni, és átható pillantással nézni füllentés közben, ezzel átverve a beszélgetőpartnert. Szóval a szándékos szemkontaktust gyakran a hitelesség fokozására használják az emberek.

A szemkontaktussal emlékezetessé válhatsz

Mély benyomást akarsz kelteni valakiben? Tartsd a pillantását! Egy kutatás szerint a szemkontaktus később segít feleleveníteni az átadott üzenetet. Ha valami fontos mondanandó van, mondjuk, amikor egy barátodnak lelkesítő beszédet tartasz, nézz mélyen a szemébe, miközben beszélsz. Az említett kutatás alapján az a személy, akihez beszélsz, sokkal nagyobb valószínűséggel fog emlékezni az általad elmondottakra, ha közvetlenül a szemébe néztél, amikor beszéltél.

Csináld magad! Frissítő mentolos hajöblítő

Fakó, tartás nélküli a hajad? Akkor imádni fogod ezt a receptet. A hozzávalók között szereplő mentatea felfrissíti és újjáéleszti a hajadat, az almaecet pedig eltünteti a korpát és minden egyéb szennyeződést, amitől a hajad nehéznek érződhet és fénytelennek tűnhet. Ha még sosem próbáltad az almaecetet, ne lepődj meg, ha kissé csíp, de csodákat művel, szóval ne hagyj, hogy ez megállítson!

Összetevők:

- 1/2 csésze forró víz
- 1-2 mentateafilter
- 2 evőkanál almaecet

Önts a forró vizet a teafilterre, és hagyd ázni, amíg ki nem hűl! Vedd ki a filtert, miközben összenyomod, hogy a lehető legtöbb teát kipréseld, majd keverd hozzá az ecetet!

Használatához először samponozd és balzsamozd be a hajad, ahogy máskor is, utána vidd fel az egész keveréket a hajdarra! Masszírozd mélyen a fejbőrödbe, majd szárítsd meg, ahogy szoktad, de ne öblítsd ki!

Hélium belégzése: Csak egy jó móka, vagy káros is lehet?

Biztos ti is ismeritek a héliummal töltött lufiból történő szippantás igen vicces eredményét. Valóban mókás tud lenni, amikor a rendesnél sokkal magasabb hangon tudsz beszélni. De vajon lehetnek az egészségre káros következményei is?

Születésnap bulin szinte biztos, hogy előkerül egy-egy héliumos lufi, de mennyire kell vigyáznod, ha ezzel akarsz jó hangulatot csinálni?

Oxigénhiány

A tiszta hélium belégzése valójában káros, mert kiszorítja a szükséges oxigént a tüdőből. Mivel a szervezet megfelelő működéséhez folyamatosan szükség van oxigénre, a hélium belégzése extrém esetben akár fulladást is okozhat. Egy szippantásnyi tiszta hélium is oxigénhiányt okozhat, ami jobb esetben „csak” szédüléshez vezet, rosszabb esetben nagyobb veszélyeket is tartogat.

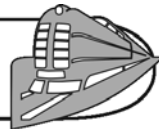
Ha egy vagy két szippantásnyit szívunk be a héliumból egymás után, akkor még elég levegőhöz jut a szervezet, de így is vannak veszélyei. A hélium folyamatos belégzése során a szervezet még nagyobb mértékben éhez ki oxigénre. Végül az ember el is ájulhat, de ennél nagyobb baj is történhet.

Igaz, hogy a hélium belégzése után a következő normális levegővétel mindent visszaállít a helyes rendre, mégsem biztos, hogy egy kis nevetés mégér ennyi kockázatot.

Palackból soha

Ha lufi helyett túlnyomásos palackból szívunk be héliumot, az viszont sokkal veszélyesebb lehet. Túlnyomásos gáz belégzése a tüdő elrepedéséhez vezethet, vagy akár embóliát is okozhat (ilyenkor a vérben lévő gázbuborékok rohamot okozhatnak). Ebben az esetben nem feltétlenül a hélium a veszélyforrás, hanem a gáz nyomása. Túlnyomásos oxigén belégzése is hasonlóan veszélyes. SOHA ne próbálkozz ilyesmivel a hecc kedvéért!

Új életre kelnek a tanyák

A két világháború között több tízezer tanya volt Vajdaságban

A XIX. század közepén gyakran csupán ideiglenes jószágpihentető helyként szolgáltak a tanyák, a növénytermesztés elterjedésével azonban egyre több településtől távol eső pihentető helyen építettek lakóépületet, és köré a gazdálkodást szolgáló mellékhelyiségeket. Vagyis gazdálkodtak, jószágot hizlaltak, földet műveltek. Többen közületek biztosan hallottak elődeitek szállási, tanyai, vagy éppen tanyasi életéről, de legtöbb helyen ezekből a tanyákból nem maradt semmi. Azaz, mondjuk egy kis erdő, melybe, ha besétálunk, földkupacok jelzik, hogy ott egykor földből vert épületek szolgálták az embert.

Az első és a második világháború között Vajdaságban virágkorukat élték a tanyák, szinte hihetetlen, hogy több tízezer volt belőlük. A világegést követően azonban sokat a tulajdonosai elhagyták, még többet felszámoltak, majd a traktorok és a modern földművelő mechanizáció megjelenésével végképp megszűnt a jelentőségük, és eltűntek. A határ elnéptelenedett, a tanyákból főleg romok maradtak, legtöbbjük eltűnt a föld felszínéről, mintha nem is lett volna.

Az utóbbi egy évtizedben azonban szemtanúi lehetünk a tanyavilág újjáéledésének a bácskai, bánáti földeken. Ez az újjáéledés nem jelenti egyértelműen azt, hogy a tanya újra a régi szerepét tölti be. Vagyis, hogy az ott élők állattenyésztéssel foglalkoznak amellett, hogy megművelik a tanyát övező földterületeket. Vannak persze ilyenek is, de induljunk csak el Újvidékről Szabadka felé, és már Csenejnél, Szenttamásnál tapasztaljuk, hogy módos emberek fantasztikus épületeket építenek a jó termőföldre, és a mai kor minden kényeztető eszközével (medence, hinta stb.) körülveszik magukat. Ezek a tanyák a kikapcsolódásukat szolgálják, ilyen fáktól óvott és kerítéssel körülfalt szálláshelyeken a városi élettől nyilván meg lehet pihenni. Vannak, akik ilyen birodalomba vendégeket csalogatnak, más szóval abból élnek, hogy kiadják a szobákat, éttermet működtetnek a kevésbé pénzes embereknek, akik egy-két éjszakát szívesen eltöltenek ilyen szép helyen. A természetbe hívogató oázisok sokszor borpincéket rejtegetnek, főleg ott, ahol szőlőültetvény veszi körül a tanyát. Jó példákat találhattok erre Temerin, Szabadka környékén. Mások

Szállás vagy tanya?

A salaš szó a magyar nyelvből került át a szerbbe, noha magyarul ma inkább tanyának hívjuk, mint szállásnak.

táborozásra, muzeális jellegű kiállításra, szervezett kikapcsolódásra, családi események szervezésére hasznosítják felújított létesítményeiket. Ilyen a Kátai-, vagy a Róka-tanya is, amelyek valamelyikében bizonyosan leg többben megfordultatok már.

Érdekes, hogy ma már több tíz újjávarázsolt tanya várja a vendégeket vidékeinken, és a soknemzetiségű Vajdaság minden nemzeti közössége körében közkedveltek. Nem vitatható, hogy egyedi élmény gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt belekóstolni a feledésbe merült tanyai életbe. Végigizlelni a kemencében sült étkeket, utána a fából készült ágyban, hatalmas tollpárnák, kikeményített ágyneműk illatában kipihenni a fáradalmakat, a hófehérre meszelt, nádfedeles házban. Van ilyen, és nem is kell messzire menni.

N-a

A Majkin-tanyával szinte egy közös etnoparkot alkot a Cvetintanya, ahol szauna, kondicionáló terem, 15 szoba áll rendelkezésre, vagyis turisták több napos fogadására rendezték be

Talán nincs olyan vajdasági diák, aki ne ismerkedett volna meg a kishegyesi Kátai-tanyán a természet adta iskola lehetőségével

Több mint száz éves a Ludas melletti Róka-tanya, melynek közelében bujdosott a leghíresebb betyár, Rózsa Sándor

Képzőművészeti alkotótáborként híresült el a Szőreg és Temerin közelében levő Hevér-tanya, ahol évente megrendezik a TAKT-tábort

Keresztrejtvény

1	2	3	4	GY	5	6	7	8	9	
10						11				
		12			13					
		14		15						
16			17				18	19		
		20					21			
22	23				24		25		26	
27				28					29	
										

- Anyu, miért van neked ősz hajad?
- Azért, mert ahányszor rosszkodsz, mindig meg-
fehéredik egy hajszálam.

- ...
(A választ a rejtvényből tudod meg.)

Vízszintes sorok: 1. A válasz első része, 10. Hátrafelé megy, 11. Bekap betűi, 12. AAA..., 13. Kis Pál, 14. A válasz harmadik, befejező része, 16. A közelebbi, 17. Ráró betűi, 18. Kevert név, 20. A tűz hagyatéka, 21. Y. E. Z., 22. Való betűi, 24. Halkan mond (ék. h.), 26. -ra, -..., 27. Arcunk része, 28. Igefajta, 29. Danyi Magdolna.

Függőleges sorok: 2. Holmium, 3. Növényi eredetű zsiradék, 4. Ezt teszi a tornász is (ék. f.), 5. Mén szerbül, 6. Árpádházi király, 7. Ókori népcsalád, 8. Y. P. I., 9. Igerag, 10. A válasz második része, 13. Női név, 15. Betegség, 19. Olasz zeneszerző, 20. Fordítva árok, 23. Művészet angolul, 25. G. S. A., 28. 4 római számmal.

Betűrejtvények

1

A
D D D D
J Á

2

ML
—
2 ET

3

SZA

4

AN AN

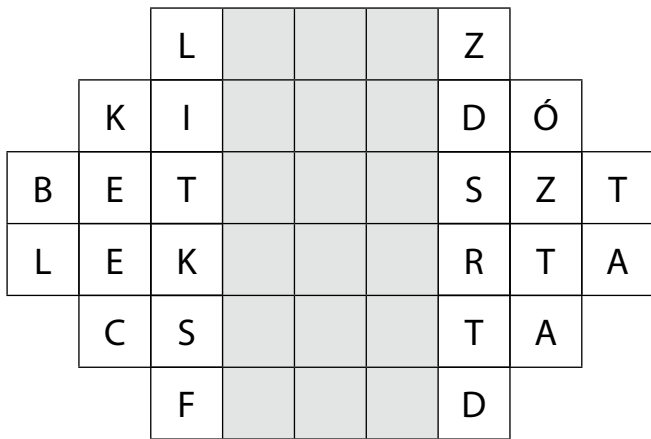
Skandináv rejtvény (38.)

Rejtvényünkben a karácsonyi ünnepi asztalra kerülő jellegzetes étkeket találsz.

	NAGY FOLYÓNK	KISKECSKE	ÉJFÉL ELŐTT	KÖTŐ-SZÓ	ÓMAMA	LÓLÁB	
	FOSZFOR	ANGOLUL	VERÉB-FIÓKA	HALEVŐ EMLŐS	FORDITVA	VÉGE	
		ÉG			RÉGI KÚT	KELET	
	RIGÓFAJTA			EGY	MENNY	TELESPORT	
	LÉTEZIK				A KERTBEN DOLGOZNA		
		KÉN	HÖLGY			ÁJTAY ANDOR	
			VÉREDÉNYE			ANGOL MÉRTEKEGY.	
1000		MEGFIGYEL	VETÉL-KEDÉS				SVÉD-ORSZÁG
SÁRIKA	JELFOGÓ	GRAMM	ELSÚTI A PUSKÁJÁT				
		TERKA					
						NEVELŐ	FÉLIG ÜL
		MÁSOK MEGGYŐZŐDÉSÉT TISZTELETBEN TARTÓ				...MURI	...MAIL
KÁPOSZTAFAJTA		IDEJEKORÁN (FIGYELMEZTET)		AUSZTRIA	EURÓPAI HATÁRHEGY		
LENT SZERBÜL				V. J.	ORCZY LŐRINC		
		RÁDIUSZ	ÉSZAK	VATIKÁN		KIABÁL	
		DÉL	AZ ELEJÉN SÓS	EZ		GAUSS	
			ÓDON				
							RÁDIUSZ
							

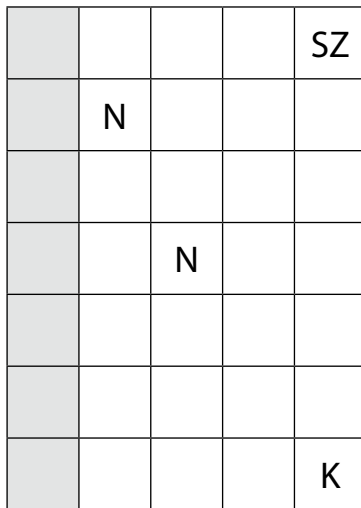
A 36. szám skandináv rejtvényének megfejtése: KARÁCSONY ESTE VAN, MANÓK ÉS MÓKUSOK CSÖNGETTYÜZNEK EZÜSTDIÓVAL

Szóbetoldó

Csak egyetlen szót kell találnod a rejtvény megfejtéséhez.
Minden vízszintes sorban értelmes szónak kell kialakulnia.

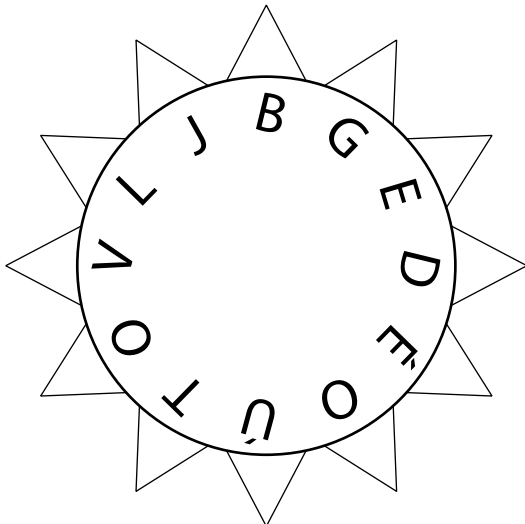
Játék a szavakkal

ANGOL
DAGAD
ILLIK
NÓTÁZ
ÓRAMŰ
RÉBUSZ
TEREL

A megadott szavakat rakd be a rejtvényrácsba úgy, hogy a kiemelt oszlopban egy magyar mártír költő neve alakuljon ki!

Fogaskerék

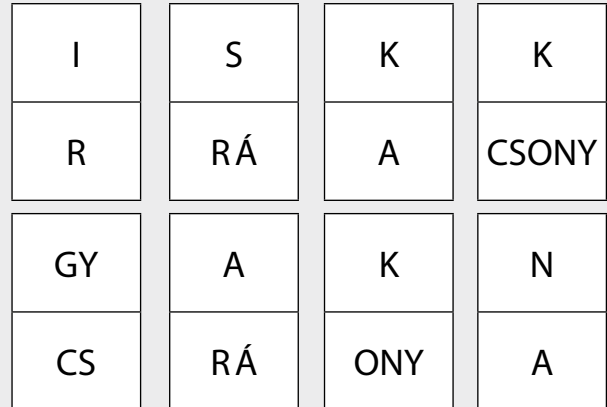
Egy bizonyos logika szerint olvasd össze a betűket!

TARKA OLDAL

Kicsi sarok

Énekeljünk

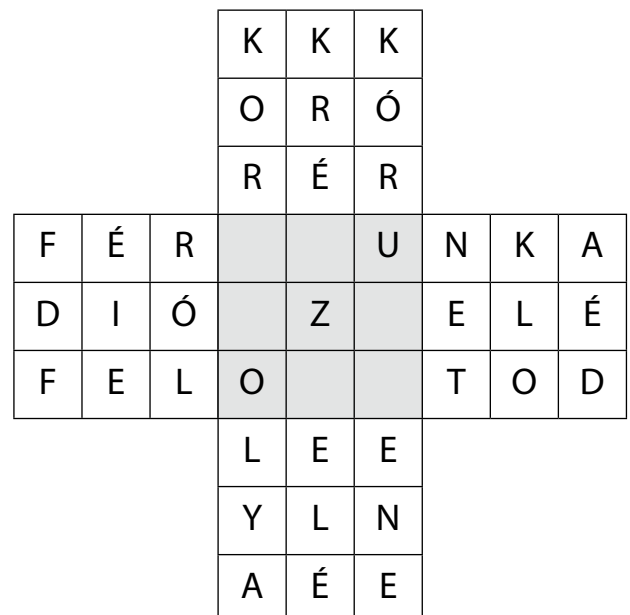
Rakd olyan sorrendbe a dominólapokat, hogy el lehessen olvasni egy karácsonyi dal két sorát!

Egy kis matek

$$\begin{array}{r} \bigcirc \times \bigcirc = \bigcirc 168 \\ \times \quad \times \\ \bigcirc \times \bigcirc = \bigcirc 525 \\ = \quad = \\ \bigcirc 600 \quad \bigcirc 147 \end{array}$$

7, 21, 24, 25.
Helyezd el a megadott számokat az üres körökbe úgy, hogy a szorzás mindkét irányban igaz legyen!

Keresztszavak

Pótold a hiányzó betűket úgy, hogy vízszintesen és függőlegesen is értelmes szavakat kapj!

HOROG

A pisztrángkirálynők világában

A rendszertanba a horgásznak nem kell belebonyolódnia. Az élőlények leírásával, csoportosításával, elnevezésével... foglalkozó tudományág kívülálló számára olykor igen bonyolult. Gyakran még a hozzáértők számára is az. A legújabb felfedezések, de gyakran csupán az újonnan kialakult álláspontok, nézetek alapján átcsoportosítanak, újrafelosztanak... Tehát nem egyszerű nyomon követni a dolgokat. Ma a bonyolítások korát éljük, ami még egy ok arra, hogy a horgász ne bonyolódjon bele. Elég, ha csak érintőlegesen ismeri a dolgokat.

A rendszertani bevezető csupán azt szolgálja, hogy könnyebben keresztülverekedjük magunkat a legnagyobbra növő pisztrángfélék, a galócák rendszertani besorolásán, vagy ha úgy tetszik, áthidaljuk azt. Az ide besorolható fajok száma hat, a horgászás pedig kettővel foglalkozik behatóan. Ennyi!

Ezek egyike a Távol-Keleten élő, manapság legnagyobbra növő pisztrángfélé, a tajmen. A másik a nálunk is élő dunai galóca (szerbül mladica), amely a Drinában és mellékfolyóiban él. És tegyük hozzá: fogyatkozóban van. Ezekről a halakról fontos tudni, hogy a gyors folyású, hideg, tiszta vizekben élnek, ádáz ragadozók, és igen nagyra nőnek. Az egy méternél hosszabb, és akár harminckilós példányok valamikor szokványosak voltak, de a korabeli irodalom ötvenkilósakat is emleget.

A tajmen abban az előnyös helyzetben van a dunai galóccával szemben, hogy az embertől távol eső, gyéren lakott vidékek vizeiben él Oroszország keleti részén, Mongóliában... Többnyire háborítatlan vidékeken, ahol a horgászás nem hússzerzés. Vagy ha úgy tetszik, a zsinóráztatásnak számottevő hagyománya nincs. A vidék – európaiak szemével nézve – igen barátságos. Ennek ellenére delejként vonzza az óriáspisztrángokra vágyó horgászturistákat.

Oda utazni nem olcsó multság, nem is engedheti meg magának mindenki. Legalább három felszállás különböző repülőterekről, megtett kilométerek ezrei, majd egész napos zötykölődés úttalan utakon olyan szállítóeszközökön, amelyek állapotát a guruló ócskavas fogalma fedi. De ha a pisztrángkirálynőről van szó, akkor a horgászok mindezt vállalják.

A tajmennel, a zúgva hömpölygő patakok jéghideg vizének óriáspisztrángjával folytatott küzdelem – állítják a horgászok – minden viszontagságért, fáradságért kárpótol. Éppen ezért, de nemcsak ezért, házunk táján is már évek óta azon munkálkodnak, hogy visszaálítsák a Drina galócaállományát. Maradjunk annyiban, hogy a kezdeti sikerek ellenére az ügy átmenetileg megfeneklett. Illetve nem halad úgy, ahogy a kezdeti sikerek alapján reméltük. A halasítások azonban folyamatosak. A zsákmányok alapján pedig remélni lehet, hogy egyszer majd Mongólia helyett hozzánk jönnek a pisztrángkirálynő udvarlói.

Predrag Danilović a Drinán fogott galóccával

Miodrag Ćirić az Üür folyón (Mongólia) zsákmányolt tajmennel

A Székelyföld is terem galócat, de Gothárd Ferenc Alpár (a képen) semmi pénzért sem áruháza el, hol kerítette horogra. Ugyanott visszaengedte

Legünnepebb fűszerünk: a fahéj

A fahéj a tél fűszere. A hideg beálltával és az ünnepek közeledtével beköltözik a konyhánkba, és egészen a tavaszi napsütésig velünk marad.

A kínai írások már i. e. 2800-ban említést tesznek a ceyloni (Sri Lanka-i) fa belső hántolt kérgéről, a fahéjról. Cinnamomum zeylanicum elnevezésben a cinnamomum a héber és arab amomon kifejezésből származik, és illatos fűszert jelent. A kínaiak láz, megfázás kezelésére, emésztési panaszok elmulasztására használták a fahéjat. Az ókori egyiptomiak sok más fűszer mellett, a mumifikáláshoz készített balszámokhoz használták.

Az egyiptomiak után a görögök és perze a rómaiak is nagy előszeretettel használták ezt az értékes és igen drága fűszert. Elsősorban gyógyszerként alkalmazták, a lélek egyensúlyának visszaállítására. Az i. e. 1. században 35 dekagramnyi fahéj nagyjából 5 kg ezüstöt ért.

A középkorban a keresztes hadjáratoknak köszönhetően már könnyebben jutott

a fahéj Európába. Akkortájt a gyógyítás mellett gyakorta használták fűszerként is. Főleg a húsos egytálételeket ízesítették vele, aminek elsősorban az volt az oka, hogy a már nem túl friss húsok feljavítására használták a fahéjat. A fűszernek köszönhetően a hús átható szaga jelentősen csökkent, és a növényben lévő fenolok gátolták a baktériumok további szaporodását.

Ma már a világ sok pontján termesztik a fahéjat, s épp ezért már mindenki számára könnyedén és viszonylag olcsón elérhetővé vált. A termesztés manapság nagyrészt Java, Szumátra, Borneó, Mauritius, Réunion és Guyana mellett Dél-Amerikában, Nyugat-Indiában történik.

Fahéj a konyhában

Ezt az édeskés, fás, földillatú fűszert leggyakrabban desszertekhez használjuk. Édeségeket, likőröket ízesítünk vele, a csokoládé hangulatát adjuk meg egy-egy darabka fahéjjal. A gyümölcsök közül legjobban az almával, körtével, szilvával és a barackkal

harmonizál. Használjuk péksüteményekbe, kekszekbe, krémekbe, kompótokhoz, gyümölcslevesekhez.

Fahéj a gyógyászatban

A fahéjat a leggyakrabban megfázások, meghűlések kezelésére használják. Erős fertőtlenítőszer. Hatásos ellenszere sok baktériumnak és gombának. A fahéj illata állítólag az agyműködésre is serkentőleg hat, és a rovarokat is elriasztja. Emésztési panaszokra is jó. Oldja a görcsöket és a felfújódást, megnyugtatja a gyomrot, elősegíti az emésztést. Mangánban, vasban és kalciumban gazdag.

Saját készítésű ajándékok karácsonyra

Közelednek az ünnepek, és még nem tudod, mit adj ajándékba a rokonoknak és a barátoknak? A legjobb, ha kézzel készített ajándékokat adsz a szeretet ünnepén, így nemcsak személyes, de környezetbarát és költségkímélő meglepetéseket adhatsz. Válogass a következő ajándékötleletekből!

Kendőből óraszíj

Annyira egyszerű, hogy nem is tudod, miért nem jutott eddig az eszedbe? Keresz egy régi órát, és fűzz bele egy puha kendőt! Biztos találsz otthon olyan órát, amelynek már elhasználódott a szíja, és vettél helyette újat. És a kendő? Ha nem találsz megfelelő kendőt, sálát, akkor vágj szét feleslegesé vált anyagot vagy vegyél a csuklódnak megfelelő méretű szalagot, és azt húzd át az óra lyukán! Az eredmény egyedi és divatos lesz!

Díszek só-liszt gyurmából

Készíts só-liszt gyurmából dísztagyakat! Legyél kreatív! Találj ki új formákat, használj színeket, díszítsd az alkotást szalagokkal és gyöngyökkel! A legegyszerűbb, ha kis táblákat formázol, és személyes vagy motíváló szövegeket írsz rá. Ha fűrsz rá egy lyukat, és egy szép szalaggal vagy anyaggal átfűzöd, így felakasztható lesz a műved. A táblácskával el tudod mondani a szerettednek azt, hogy mit érzel iránta, megőrizheted a közös élményeket és a motíváló szövegekkel egész évben erőt adhatsz.

Textilbevonatú képkeret

Keress egy régi képkeretet és pár régi anyagot! Próbáld összeillő anyagokat keresni! Izgalmasabb lesz a képkeret, ha cikcakkollóval vágod szét az anyagokat. A képkeretet töröld meg! Ragasztóval kend be, és csavard fel az anyagcsíkokat! Ha az egész képkeretet becsavartad, akkor várj, amíg a ragasztó megszárad! Ha megszáradt, akkor keress egy közös képet, rakd a képkeretbe! Meglátod a látvány káprázatos lesz!

Névjegykártya-doboz

Keress minél kisebb méretű fém dobozokat! A szeretted kedvenc zeneszáma, versének részletét, kedvenc idézetét nyomtasd ki, vagy újságból, régi kottából vágj ki egy darabot! Mindegyik jól fog mutatni. Ragasztóval ragaszd a doboz tetejére, tetszés szerint a belsejébe és az oldalára is ragaszthatsz. Készíthetsz ezzel a módszerrel ékszerdobozt vagy maga a doboz lehet csomagolás is, amiben az ajándék van.

Művészi üzenetek

Vegyél egy színes kartont és egy képkeretet! A kartonra képekből (pl. újságpapír képei) kivágott betűket ragassz fel! A szöveg legyen rövid, de hatásos! Lehet ez a szöveg motíváló szöveg vagy dalszöveg, bölcsesség vagy akár csak egy név. A betűformák és a további díszítőelemek határa a csillagos ég.

Rossz jel

Egyik szomszéd mondja a másiknak:
– A kutyád egész éjjel megállás nélkül ugatott. Ugye tudod, hogy ez rossz jel, mert korai halált jelent.

- Valóban? Nem is ismertem ezt a babonát. Vajon kinek a halálát jelentheti?
- A kutyádét, ha még ma éjjel is ugatni fog!

Csíkos

- Mi az, csíkos és indexel?
- ???
- Az Aquafresh megelőzi a fogszuvasodást.

Vadkacsa

- Jean, milyen magasan repült az a vadkacsa, amit az előbb lelőtt?
- 100 méter magasan, uram.
- Akkor ne pazarolja a lőszert, ha ilyen magasról leesik, magától is megdöglik!

Mennyi az idő

Székely bácsi kérdezi a fiától, hogy mennyi az idő.

- 10 perc múlva kettő – feleli az, mire kap egy taslit.
- Ezt miért kaptam? – kérdi, mire a válasz:
- Nem azt kérdeztem, hogy 10 perc múlva mennyi idő lesz...

Ritka állatfajta

- Pistike, mondj egy ritka európai állatfajtát!
- Tigris.
- De Pistike, a tigrisek Afrikában élnek.
- Éppen ezért olyan ritka Európában.

Amerika

Két rendőr Amerikába hajózik tapasztalatcserére. Ahogy közelednek a parthoz az egyikük nevetni kezd, mire a másik azt kérdi:

- Mit nevensz?
- Látod a felhőkarcolókat?
- Aha.
- Hát így nem volt nagy kunszt felfedezni Amerikát.

Lánchíd

Két részeg verekszik a Lánchíd lábánál. Meglátja őket a rendőr és odakiált:

- Mi folyik ott?
- A Duna!

Dübörgés

- Jean, mi ez a dübörgés a szekrényben?
- Csak a ruhák mennek ki a divatból!

Kéményseprő

- Jean, hallotta, hogy tegnap elütöttek egy kéményseprőt?
- Hát ez rettenetes! Már a háztetőn sincs biztonságban az ember!

Skót a cipőboltban

- Bemegy a skót a cipőboltba:
- Mennyibe kerül ez a cipő? – kérdi.
 - Húsz font – válaszolja az eladó.
 - Ötöt adok érte!
 - Húsz font!
 - Na, egye fene, hat!

Az eladó megelégedi a dolgot, megragadja a skótot a nyakánál, és kidobja a boltból. A vevő hamarosan újra megjelenik:

- Mondja, tényleg hagyna elmenni egy vevőt?

Milliomos gyerek

A milliomos gyereke iskolába megy. Az első számtanórán kérdezi a tanító néni:

- Mennyi hatszor hét?
- A gyerek nem tudja. A tanító néni fel szólít egy másik gyereket, aki megmondja a helyes eredményt:
- 42.
- Erre a milliomos gyereke:
- Csak? Én megadok érte 45-öt is.

Légturbulencia

Egy manhatteni toronyház felső szintjén lévő bárban két férfi iszogat a bárpultnál egymás mellett. Sorra isszák a whiskeyket, mire az egyik meszólítja a másikat:

- Ezt 10 whiskey után bárki megcsinálja – majd kiveti magát az ablakon. Áll a levegőben vagy 4 másodpercig, majd visszaesik a bárba.

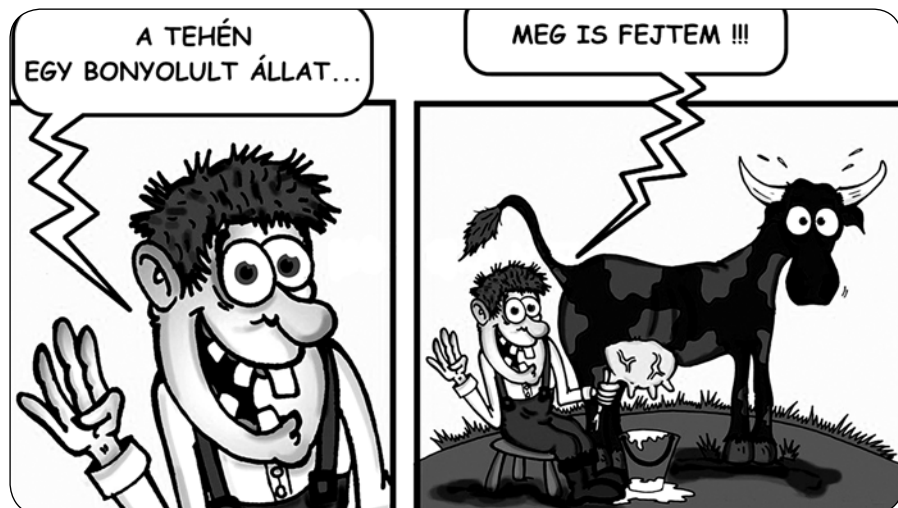
A másik pasas csak értetlenül bámul.
– A légturbulencia miatt van – mondja neki az első. Ilyen magasságban nem lehet kiugrani az ablakon, mert a levegő itt már gyébrebb, és visszadob. Sima fizika.

A másik ember gondol egyet, ezt ő is kipróbálja. Nekifut, kiugrik az ablakon, de leesik és szörnyethal.

- Mire a csapos odaszól az első fickóhoz:
- Mekkora genyó vagy te, Superman, amikor részeg vagy.

Piramis

- Mire vár a szőke nő a piramis lábánál?
- ???
- Hogy elinduljon a mozgólépcső!

Elveszett rágógumi

Apuka nyakába veszi kislányát, de amikor a gyerek már jó ideje az apja haját húzogatja, az rászól:

– Kislányom, hagyd már abba, fáj, ha húzod a hajam.

Mire a gyerek duzzogva:

– Jó, akkor nem keresem tovább a rágógumimat.

Epsom Derby

Bill és Joe megáll egy kocsmá előtt, amelynek kerítésénél egy gyönyörű fekete paripa legel.

– Ugyan kié lehet ez a szép ló? – töpreng Bill.

– A kocsmárosé vagyok, uram – szólal meg a ló. – Ott van bent a kocsmában.

– Te, izé... ez a ló beszél? – dadog ijedten Bill.

– Persze, uram! – horkant a ló. – Sőt, tavaly én nyertem meg az Epsom Derby-t.

Bill lelkesedve rohan be a kocsmáros-hoz:

– Uram, adja el nekem a lovát. Bármit megadok érte.

– Minek magának az a ló? – kérdi az egyik vendég.

– Hagyd csak! – legyint a kocsmáros.

– Az a hazug dög biztosan neki is bemesélte, hogy tavaly ő nyerte meg az Epsom Derby-t.

Kopasz skót

A kopasz skót bemegy a gyógynövényboltba:

– Állítólag az önöknél kapható hajnövesztő csodákat művel... Én is kipróbálnám.

– Rendben – feleli az eladó. – Kicsi vagy nagy üveggel kér?

– Kis üveggel kérek – feleli a skót – nem szeretnék túl gyakran fodrászhoz járni.

A skót és az ördög

A skót egy ördögöt talál a szobájában. Ráripakodik:

– Te meg hogy kerültél ide?

– A kéményen keresztül jöttem.

A házigazda nyúl a telefon után, ám az ördög visszafogja a kezét.

– Könyörgök, ne telefonálj a papnak!

– Ki gondolt a papra? A kéményseprőt hívom, hogy lemondjam a holnapi kéménytisztítást!

Örmester

Azt mondja az örmester a katonáknak:

– Van egy jó meg egy rossz hírem, mellikkkel kezdjem?

– A jóval – mondják a katonák.

– A hétvégére hazamehetnek.

– És mi a rossz?

– Hazudtam.

Csillagok az égen

Tanár a diákhöz:

– Ha jól felelsz egy kérdésemre, akkor megkapod a kettést földrajzból. Hány csillag van az égen?

– 2.316.524 – feleli a diák.

– Hát ezt meg honnan vetted?

– Ez már egy második kérdés, tanár úr.

Zongoracipelés

Két költőtető egy hatalmas zongorát cipel fel a 10. emeletre. A lift nem működik. Mikor már a 9. emeleten vannak megszólal az egyik:

– Te Józsi, van egy jó meg egy rossz hírem. Melyiket mondjam előbb?

– Na, mondd a jót!

– Már a kilencediken vagyunk.

– És mi a rossz?

– Az, hogy a másik házba kellett volna felvinni a zongorát.

Múzeumban

Egy idős hölgy nézegeti a képeket a múzeumban. Odalép hozzá a teremőr:

– Hölgyem, elkalauzolhatom egy kicsit a képek között?

– Á, köszönöm, nem kell, én nagyon jól ismerem a művészetet! – háborodik fel a nő.

– Ez itt mindjárt egy Van Gogh!

– Nem asszonyom, ez egy Goya!

– Ismerem én, csak összekevertem – vörösödik el a hölgy. – De ez itt biztosan egy Rembrandt!

– Dehogy, az egy Rubens! – mondja a teremőr.

A nő most már feldühödik:

– De ezt nézze meg, bármiben lefogadom, hogy ez az absztrakt itt biztosan Picasso! – kiáltja.

– Nem asszonyom, az egy tükör – mosolyodik el a teremőr.

Vendégség

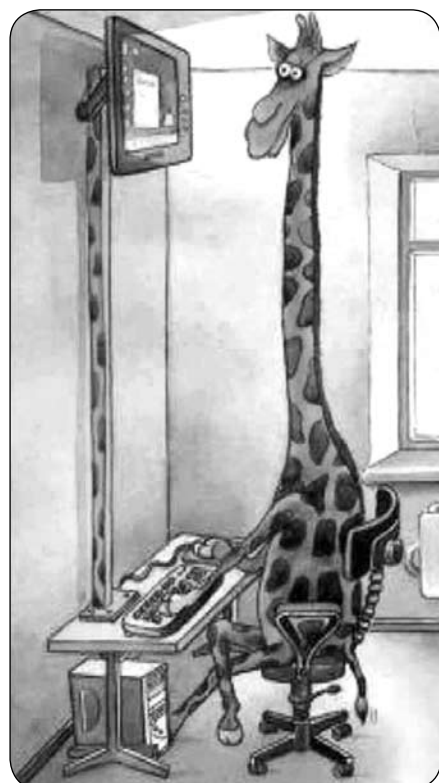
Medvééknél vendégség van.

Medvemama így szól a medvegyerekhez:

– Nem szégyelled magad? Mutatkozz be a vendégeknek!

Mire a medvegyerek:

– Bocs...

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz

A 36. számunk (november 26.) 34. oldalán közzétett fotón egy híd látható, de nem akármilyen, hanem Leonardo hidja, melyet pontosan úgy, ahogyan a közölt felvételen látható, megtekinthettek az óbcesei Than Emlékházban. Leonardo da Vinci nem csupán képzőművész, hanem kiváló mérnök és feltaláló is volt. 1480-ban olyan szállítható híd tervezésén kezdett gondolkodni, amelyet szerszámok nélkül föl lehet építeni. És sikerült neki. Erős lécek (pallók) kellene az általa kitalált hídhoz, és megépíthető a híd, még akkor is, ha a lécek rövidek, és semmilyen kötőanyagunk (szög, ragasztó) nincs hozzá. Az óbcesei emlékházban megnézhetitek, és kipróbálhatjátok.

A kérdés nehéznek bizonyult, alig érkezett válasz szerkesztőségünkbe. A szerencse a **szabadkai Fodor Csillára**, a Majsai úti iskola ötödikesére mosolygott. Könyvjutalmát január közepén, a II. félvév kezdetén postázzuk.

Újabb kérdésünk a következő: hol található ez a „madárvirág”, vagyis madár alakú virágkompozíció, tudjátok-e, mely intézmény jeberatát ékesíti? A megfejtést küldjétek el mielőbb a címünkrel: **Jelentkezéseket december 17-éig fogadjuk levélcímünkön: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.com e-mail címen.** A beküldők figyelmét felhívjuk arra, hogy nevük mellett tüntessék fel osztályuk, iskolájuk, lakhelyük nevét és címét. Köszönjük!

A fény üzenetét hozták Márton napján felvonultak a szabadkai Október 10. iskola alsócai

Márton napjához Európa-szerte több legenda és számos népszokás köthető. Márton-nap a néphagyomány szerint az éves gazdasági munkák lezárásának ideje és a téli pihenés időszaka a természet számára. Ekkor vágják le abban az évben először a hízott libákat, és az újbort is ekkor kóstolták meg először. A német nyelvterületeken – Hollandia némely részein, Németországban, Ausztriában – honos fáklyás felvonulások és Márton-tűzek a fény és a jócselekedetek üzenetét hordozzák. Manapság többnyire a gyerekek ünnepe, saját kezűleg megmunkált lámpásaikkal Márton-napi dalokat énekelve róják az utcákat. A szabadkai Október 10. Általános Iskola alsós tanulói immár ötödik alkalommal tartottak november végén Márton-napi felvonulást, amely során megelevenítették Márton püspök legendáját is német nyelven. A német hagyományokat azért ápolják, mert az iskolában 2011-től kétnyelvű tagozat indult, a tanulók a tantárgyak egy részét német nyelven hallgatják. A kisdíjak a németórákon készülődtek az ünnepségre, saját kezűleg készítették el a szebbnél szebb lámpásaikat, német nyelvű Márton-napi dalokat tanultak és készültek az előadásra. Az ünnepséget napnyugtával az iskola udvarában tartották, ahol a lámpás felvonulást követően a gyerekeknek süteménnyel és teával, a felnőtteknek forralt borral kedveskedtek.

V. Zs. Zs.

Fotó: Kovács Attila

XV. Kovács Sztrikó Zoltán fizika-kémia diákverseny

A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete a GENIUS tehetségpogozó mozgalom keretében 2016. január 8-án 10 órai kezdettel tizenötödik alkalommal rendezi meg a vajdasági szintű kétfordulós fizika-kémia általános iskolai diákversenyt. A tanulók úgy készülnek fel a fizika-kémia ver-

senyre, hogy kísérleti jellegű vizsgálatokat végeznek, majd az első, írásbeli fordulóra szakdolgozatot írnak. Ezt két példányban és egy CD-n **2015. december 30-áig** a következő levélcímre küldik be: VMPE, 21000 Novi Sad, Ćirpanova 54. A szóbeli döntőn **2016. január 8-án** szakbizottság előtt

mutatják be kísérleteiket. A verseny célja a tehetségek felkutatása, a tehetségnvelés serkentése és támogatása. Az összejövetel egyúttal a fizika és a kémia szakos tanárok hagyományos szakmai találkozója is.

Részletek a vmpe.org.rs honlapon található.

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormánya

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

BETHLEN GÁBOR
Alap

Szekeres László
Alapítvány

68 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Viktor Rajnai Anita** ■ Állandó munkatársak: **Bence Erika, Bori Mária, Botza Gyarmati Krisztina, Farkas Ilona, Gyarmati Balázs, Kis Laura, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/475-400-8 ■ Kéziratokat és képeket nem őrünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasma@magyarszo.com ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.com